

Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного адміністративного суду
у складі Верховного Суду
(актуальна практика)

Рішення, внесені до ЄДРСР,
за перше півріччя 2023 року

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів	12
ПІДРОЗДІЛ 1. Оподаткування	12
Глава 1. Міжнародне оподаткування	12
1. Про ознаки кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи	12
2. Про принцип «витагнутої руки» щодо експорту насіння ріпаку	12
3. Про подання звіту про контрольовані операції до контролюючого органу	13
Глава 2. Порядок оподаткування доходу	13
1. Оподатковуваний дохід	13
1.1. Про визначення працівникам підприємства пільг та компенсацій, що не підлягають оподаткуванню	13
1.2. Про строк фінансового лізингу	13
1.3. Про обов'язок зі сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	14
1.4. Про визначення критерію відмежування додаткового блага, наданого працівнику, від витрат платника – суб'єкта господарювання в межах його виробничої діяльності	14
1.5. Про принцип індивідуальної відповідальності платника податків	14
1.6. Про нереальність господарських операцій, зокрема, з капітального ремонту поливального трубопроводу	15
2. Оподаткування витрат	15
2.1. Про облік основних засобів, що використовуються для підтримання об'єкта в робочому стані	15
2.2. Про визначення норми технологічних втрат при виробництві палива	15
2.3. Про включення витрат до фінансових показників господарської діяльності платника	16
2.4. Про правомірність включення витрат для підтримання об'єкта в придатному для використання стані до складу витрат звітного періоду	16
2.5. Про нормативно обґрунтовані втрати матеріалів та відходів у процесі виробництва	17

3. Податок на додану вартість	17
3.1. Про оподаткування податком на додану вартість, якщо ліквідовано основні виробничі або невиробничі засоби під час переміщення вантажів через лінії зіткнення	17
3.2. Про анулювання реєстрації платника податку на додану вартість	17
3.3. Про процеси перетворення сировини, що є складником господарської операції	18
3.4. Про оподаткування податком на додану вартість операції з постачання медичних виробів на митній території України та їх ввезення на митну територію України	18
3.5. Про визначення бази оподаткування податком на додану вартість	19
3.6. Про право на нарахування податкового кредиту	19
3.7. Про правильність формування податкового кредиту	19
Глава 3. Реалізація компетенції податкового органу	20
1. Правовий статус і повноваження податкового органу	20
1.1. Про підтвердження обґрунтованості адміністративного арешту майна платника податків у разі відмови в допуску посадових осіб податкового органу до проведення податкової перевірки	20
1.2. Про надання дозволу на погашення всієї суми податкового боргу коштом майна платника	20
1.3. Про надання індивідуальної податкової консультації	21
1.4. Про підстави визнання протиправним рішення або частини рішення суб'єкта владних повноважень	21
2. Реєстрація податкових накладних	21
2.1. Про вмотивованість рішення про відмову в реєстрації податкової накладної	21
2.2. Про подання розрахунку коригування до податкової накладної	22
2.3. Про відмову в реєстрації податкової накладної, коли платник надав розрахункові документи на інший товар	22
3. Податковий контроль	23
3.1. Про застосування спеціальних правил для підтвердження даних, визначених у податковій звітності	23
3.2. Про строк оприбуткування готівки	23
3.3. Про повноваження магазину безмитної торгівлі	23
Глава 4. Фінансова відповідальність	24
1. Про встановлення вимог щодо форми та змісту фіскальних чеків	24
2. Про право застосування понижувального коефіцієнта	24
3. Про встановлення суб'єктного складу учасників справи у спорах	24

про відшкодування шкоди, заподіяної діями / бездіяльністю органів доходів і зборів

ПІДРОЗДІЛ 2. Митна справа 25

Глава 1. Застосування УКТ ЗЕД 25

1. Про визначення згідно з УКТ ЗЕД коду товару «сало свиней» 25

Глава 2. Преференційне походження товару 25

1. Про застосування преференційного режиму на товар, який походить з Європейського Союзу 25

2. Про застосування тарифної преференції, встановленої щодо товарів, імпортованих з країни Європейського Союзу 26

Глава 3. Установлення та коригування митної вартості 26

1. Про звільнення від обов'язку сплати митних платежів на період дії воєнного стану 26

2. Про визначення митної вартості товару на підставі контракту на поставку продукції 26

3. Про визначення митної вартості товарів 27

4. Про конвертування вартості товару з доларів США у євро під час визначення митної вартості товарів 27

5. Про коригування митної вартості товарів 27

Глава 4. Митне оформлення та контроль 28

1. Про визнання протиправною картки відмови в прийнятті митної декларації під час переміщення окремих товарів / робіт / послуг з території України на тимчасово окуповану територію 28

2. Про виконання митних формальностей під час здійснення транзитних переміщень 28

3. Про дані, які суд не може визнати документально підтвердженою інформацією, отриманою від уповноважених органів іноземних держав 29

4. Про встановлення наявності або відсутності адміністративного правопорушення під час митного оформлення автомобіля 29

5. Про здійснення державного контролю товарів, що переміщуються через митний кордон України 30

ПІДРОЗДІЛ 3. Грошовий обіг і розрахунки 30

1. Про підтвердження / непідтвердження можливості здійснення операції з купівлі / перерахування іноземної валюти 30

ПІДРОЗДІЛ 4. Валютне регулювання і валютний контроль 30

1. Про дискреційні повноваження Служби безпеки України в частині включення платника до переліку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, до яких необхідно застосувати спеціальну санкцію	30
РОЗДІЛ 2. справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо захисту соціальних прав	31
ПІДРОЗДІЛ 1. справи щодо містобудування та архітектурної діяльності	31
1. Про обов'язковість отримання дозволу від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, на проведення будівельних робіт у межах історичного ареалу міста Києва	31
2. Про належність до адміністративних послуг погодження історико-містобудівного обґрунтування	31
3. Про декларування меж майбутньої забудови та можливість їх подальшого коригування в містобудівному розрахунку	32
4. Щодо обов'язку замовника будівництва отримати дозвіл на виконання будівельних робіт у разі реконструкції підземного переходу	32
5. Про вимоги до документів для вирішення питання про занесення об'єкта культурної спадщини до переліку об'єктів культурної спадщини	32
ПІДРОЗДІЛ 2. справи з питань здійснення публічно-владних управлінських функцій із розпорядження земельними ділянками; землеустрою; державної експертизи землевпорядної документації; регулювання земельних відносин	33
1. Про обов'язок органу місцевого самоврядування при ухваленні рішення про надання особі у приватну власність земельної ділянки керуватися законодавством, чинним саме на момент ухвалення рішення	33
2. Про обов'язкову умову для вирішення органом місцевого самоврядування земельного спору щодо меж земельних ділянок	33
ПІДРОЗДІЛ 3. справи щодо дозвільної системи у сфері господарської діяльності; ліцензування видів господарської діяльності; нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності; реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності; розроблення і застосування національних стандартів, технічних регламентів та процедур оцінки відповідності	34
1. Щодо мети видачі суб'єктам кінематографії державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів	34

2. Про підстави для зміни місця розташування рекламних засобів, розміщених відповідно до дозволів, термін дії яких не сплив	34
3. Про обов'язковість повідомлення контролюючим органом суб'єкта господарювання щодо проведення позапланової перевірки до початку її проведення та наслідки недотримання цього обов'язку	35
4. Про ненадання споживачу достовірної інформації щодо фактичного виробника нафтопродукту, його місцезнаходження, а також дати виготовлення нафтопродукту як підставу для притягнення суб'єкта господарювання до відповідальності за порушення Закону України «Про захист прав споживачів»	35
5. Про позбавлення осіб, на яких поширюються спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) або про яких наявна інформація щодо фінансування тероризму в Україні, права на отримання спеціального дозволу на користування надрами	36
ПІДРОЗДІЛ 4. Справи у сфері державного регулювання ринків фінансових послуг	37
1. Про залежність порядку застосування та розрахунку суми штрафу, що застосовується Національним банком України, від понять «ризикова діяльність» та «ризикова діяльність у сфері фінансового моніторингу»	37
2. Про умови, за яких підлягає застосуванню такий захід впливу, як анулювання ліцензії на провадження господарської діяльності	37
ПІДРОЗДІЛ 5. Справи щодо реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики	38
1. Про віднесення до корисного відпуску теплової енергії всіх обсягів теплової енергії, що споживаються обладнанням на об'єктах енергетики промислових підприємств	38
2. Про обсяг інформації, який суб'єкт господарювання зобов'язаний надавати Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг	38
3. Про підстави припинення оператором надання користувачу послуги з розподілу електричної енергії / постачання електричної енергії	39
4. Про право Державної служби експортного контролю України застосовувати процедуру державного експортного контролю до товарів військового призначення, міжнародна передача яких не підлягає такому контролю	40
ПІДРОЗДІЛ 6. Справи щодо охорони навколишнього природного середовища	40

1. Про обов'язок ліцензіата у сфері поводження з небезпечними відходами помаркувати тару, якщо вона не відповідає вимогам Ліцензійних умов щодо маркування тари для збирання і тимчасового зберігання відходів	40
ПІДРОЗДІЛ 7. Справи зі спорів щодо реалізації публічної політики у сферах соціального захисту громадян та публічної житлової політики	41
1. Про визначення розміру разової грошової допомоги до 5 травня у 2022 році	41
2. Про відсутність підстав для виключення квартири, наданої військовослужбовцю, із числа службових у разі ініціювання цього питання колишнім членом сім'ї військовослужбовця	41
3. Про необхідність встановлення причинно-наслідкового зв'язку між смертю військовослужбовця та вчиненням ним кримінального або адміністративного правопорушення для вирішення питання про призначення одноразової грошової допомоги	42
4. Про неможливість реалізації права на отримання одноразової грошової допомоги в більшому розмірі на підставі різних нормативно-правових актів	42
ПІДРОЗДІЛ 8. Справи щодо загальнообов'язкового державного пенсійного страхування	42
1. Про зобов'язання пенсійного органу здійснити перерахунок пенсії із заробітної плати, яка була отримана в російських рублях, за курсом української гривні до російського рубля, встановленим Національним банком України на день призначення пенсії	42
ПІДРОЗДІЛ 9. Справи щодо загальнообов'язкового державного соціального страхування	43
1. Про розрахунок роботодавцем (страхувальником) допомоги по тимчасовій непрацездатності	43
2. Про неможливість стягнення аліментів з окремого рахунку страхувальника, що відкритий для зарахування страхових коштів	43
ПІДРОЗДІЛ 10. Справи щодо соціального захисту сімей із дітьми	44
1. Про умови для надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів	44
2. Про обов'язковість узгодження органом місцевого самоврядування штатної чисельності працівників служби у справах дітей з нормативами, визначеними законодавством	44
ПІДРОЗДІЛ 11. Справи щодо соціального захисту внутрішньо переміщених осіб	45

1. Про визначення дня, з якого щомісячна адресна допомога внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання призначається на наступні шість місяців	45
2. Про право внутрішньо переміщеної особи на отримання допомоги на проживання	45
ПІДРОЗДІЛ 12. Справи щодо праці та зайнятості населення	46
1. Про право застрахованої особи на отримання допомоги по безробіттю в належному розмірі в разі несплати роботодавцем страхових внесків і невнесення внаслідок цього пенсійним органом даних про її страховий стаж до Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування	46
2. Про підстави для проведення позапланового заходу інспектором праці за зверненням фізичної особи	46
3. Про граничність терміну надання працівнику відпустки без збереження заробітної плати	47
4. Про строк виконання обов'язку роботодавцем щодо надання центру зайнятості копії укладеного трудового договору (контракту) з іноземцем	47
5. Про відсутність у роботодавця права в односторонньому порядку приймати рішення щодо заміни компенсації за невикористані відпустки на зарахування цих днів до стажу роботи, що дає право на щорічні основну та додаткові відпустки	48
РОЗДІЛ 3. Справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян	48
ПІДРОЗДІЛ 1. Громадянські та політичні права	48
1. Про визначену законом форму відмови в задоволенні клопотання про оформлення набуття особою громадянства України	48
2. Про правомірність наявності камер відеоспостереження у виправних установах (не є порушенням права особи на приватне життя)	49
3. Про отримання згоди батьків як передумову для отримання дитиною віком від 14 до 18 років адміністративної послуги з реєстрації її місця проживання	49
ПІДРОЗДІЛ 2. Функціонування органів прокуратури, адвокатури, нотаріату та юстиції	50
1. Про визначення критеріїв «грубого» порушення Правил адвокатської етики	50

2. Про відсутність у Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури повноважень для повторного розгляду справи в разі скасування попереднього її рішення в судовому порядку	51
3. Про належність членів кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури до суб'єктів декларування	51
4. Про видалення недостовірних відомостей щодо адвоката з офіційного вебсайту володільцем / розпорядником персональних даних	52
5. Про звернення фізичних чи юридичних осіб як підставу для проведення органом контролю перевірки арбітражного керуючого	52
6. Про можливість встановлення адвокатським самоврядуванням плати за опрацювання внесення та розміщення додаткової інформації у профайлі адвоката (за його бажанням) в базі даних Єдиного реєстру адвокатів України	53
ПІДРОЗДІЛ 3. Справи щодо дорожнього руху, транспорту та перевезення пасажирів	53
1. Про автомобільних перевізників, які повинні мати серед обов'язкових документів ліцензію	53
2. Про необхідність розмежовувати поняття «автомобільний перевізник» та «власник / користувач транспортного засобу» при застосуванні відповідальності за порушення законодавства про автомобільний транспорт	54
3. Про відсутність в авіаційній компанії обов'язку щодо сплати державного збору на підставі підзаконного нормативно-правового акта	54
ПІДРОЗДІЛ 4. Справи, що виникають із відносин публічної служби, зокрема щодо проходження служби	55
1. Про застосування статті 236 Кодексу законів про працю України в разі затримки виконання рішення про поновлення на роботі	55
2. Про підставу для зменшення або невиплати премії прокурору	55
ПІДРОЗДІЛ 5. Справи, що виникають з відносин публічної служби, зокрема щодо звільнення з публічної служби	56
1. Про порядок затвердження результатів виконання завдань державним службовцем, який займає посаду державної служби категорії «Б» або «В»	56
2. Про відсутність правових підстав для звільнення особи з військової служби під час воєнного стану через отримання такою особою бронювання	56
3. Про визначені законодавством випадки переміщення	57

поліцейського по службі за його згодою	
4. Про вимоги до формування дисциплінарної справи	57
ПІДРОЗДІЛ 6. Забезпечення права особи на звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів	58
1. Про документ, який підтверджує зняття особи з військового обліку та не є підставою для перетину кордону в умовах воєнного стану	58
2. Про принципи, якими слід керуватися розпоряднику публічної інформації у процесі її надання	58
3. Про чинники, які впливають на своєчасність розгляду запитів на публічну інформацію в умовах правового режиму воєнного стану	59
ПІДРОЗДІЛ 7. Здійснення публічних закупівель	59
1. Про взаємозв'язок умови тендерної пропозиції «гарантія має набувати чинності з дня її надання» з датою подання такої пропозиції	59
2. Про обов'язок замовника вказати способи підтвердження відповідності предмета закупівлі екологічним характеристикам у разі наявності в тендерній документації умови відповідності товарів, послуг чи робіт таким характеристикам	60
3. Про помилковість зазначення в листі-згоді на обробку персональних даних учасника публічних закупівель «місця реєстрації» учасника замість «місця проживання»	60
ПІДРОЗДІЛ 8. Громадський порядок і безпека, національна безпека та оборона України	61
1. Про наявність дискримінаційних ознак у нормах Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо священнослужителів інших конфесій	61
ПІДРОЗДІЛ 9. Спори у сфері державного регулювання цін і тарифів	61
1. Про зміни в правовому регулюванні встановлення «зеленого» тарифу для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії	62
РОЗДІЛ 4. Процесуальні питання	62
ПІДРОЗДІЛ 1. Судові витрати	62
1. Про відсутність обов'язку сплати судового збору за звернення до суду із заявою про роз'яснення судового рішення	62

ПІДРОЗДІЛ 2. Апеляційне оскарження судових рішень	63
1. Про можливість апеляційного оскарження ухвали про відмову в задоволенні заяви, поданої на підставі статті 383 КАС України	63
2. Про можливість оскарження в апеляційному порядку ухвали суду про відмову в задоволенні заяви про накладення штрафу	63
3. Про право заступника керівника обласної прокуратури подавати апеляційну скаргу на судове рішення	63
ПІДРОЗДІЛ 3. Відмова позивача від позову. Примирення сторін	64
1. Про примирення учасників судового процесу у справі, предметом якої є застосування заходів реагування у сфері державного нагляду (контролю)	64
ПІДРОЗДІЛ 4. Оскарження частини рішення суб'єкта владних повноважень	64
1. Про підстави визнання протиправним рішення або частини рішення суб'єкта владних повноважень	64
ПІДРОЗДІЛ 5. Забезпечення позову	64
1. Про забезпечення позову у спорах щодо анулювання ліцензії на виробництво тютюнових виробів	64
2. Про забезпечення позову з метою підтримання надійного функціонування виробничих потужностей та збереження суб'єктів економічної системи	65
ПІДРОЗДІЛ 6. Інше	65
1. Про підстави визнання дій сторін справи зловживаннями процесуальними правами	65
2. Про належний спосіб надсилання копії судового рішення з обмеженим доступом стороні у справі, яка має зареєстрований електронний кабінет	65

РОЗДІЛ 1. Справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів

ПІДРОЗДІЛ 1. Оподаткування

Глава 1. Міжнародне оподаткування

1. Про ознаки кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи

Ознаками непрямого вирішального впливу на діяльність є володіння фізичною особою часткою у розмірі не менше ніж 25 відсотків статутного (складеного) капіталу або прав голосу юридичної особи через пов'язаних фізичних чи юридичних осіб, трасти або інші подібні правові утворення чи здійснення вирішального впливу шляхом реалізації права контролю, володіння, користування або розпорядження всіма активами чи їх часткою, права отримання доходів від діяльності юридичної особи, трасту або іншого подібного правового утворення, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування органів управління, а також вчинення правочинів, які дають можливість визначати основні умови господарської діяльності юридичної особи, або діяльності трасту або іншого подібного правового утворення, приймати обов'язкові до виконання рішення, що мають вирішальний вплив на діяльність юридичної особи, трасту або іншого подібного правового утворення, незалежно від формального володіння.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 березня 2023 року у справі № 640/12206/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109541951>.

2. Про принцип «вितягнутої руки» щодо експорту насіння ріпаку

Якщо перевіркою контрольованих операцій щодо експорту товару «насіння ріпаку» встановлено, що ціни у контрольованих операціях з експорту товарів товарної позиції за кодом 1205 згідно з УКТ ЗЕД, здійснених платником податків (з урахуванням коригування на вартість перевалки товару на борт судна) є нижчими за мінімальні значення інтервалів (діапазонів) цін, тобто є такими, що не відповідають принципу «вितягнутої руки», а ціни реалізації товарів є нижчими, ніж діапазон цін, то умови зазначених операцій відрізняються від умов, що застосовуються між непов'язаними особами у співставних неконтрольованих операціях. Такі ціни в контрольованих операціях з реалізації насіння ріпаку не відповідають принципу «витягнутої руки».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 березня 2023 року у справі № 1340/3525/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109759320>.

3. Про подання звіту про контрольовані операції до контролюючого органу

Для обрахунку загальної суми операцій з нерезидентом не є суттєвою дата внесення країни реєстрації нерезидента до Переліку держав (територій), у яких ставки податку на прибуток (корпоративний податок) на 5 і більше відсоткових пунктів нижчі, ніж в Україні або дата затвердження цього Переліку, якщо таке внесення або затвердження було здійснено у звітному періоді

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 червня 2023 року у справі № 810/4044/15 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111663168>.

Глава 2. Порядок оподаткування доходу

1. Оподатковуваний дохід

1.1. Про визначення працівникам підприємства пільг та компенсацій, що не підлягають оподаткуванню

Видача молока є заходом з охорони праці, вжитим платником податків з дотриманням встановленого законодавством порядку та не входить до фонду заробітної плати працівників.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 березня 2023 року у справі № 820/6202/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109854878>.

1.2. Про строк фінансового лізингу

Під терміном «строк фінансового лізингу» потрібно розуміти встановлений лізинговим договором строк, який розпочинається з дати передання ризиків, що стосуються зберігання або використання майна, чи права на отримання будь-яких вигод чи винагород, пов'язаних з його використанням, або будь-яких інших прав, що впливають з прав на володіння, користування або розпоряджання таким майном, лізингоотримувачу (орендарю), та закінчується строком закінчення дії лізингового договору, включаючи будь-який період, протягом якого

лізингоотримувач має право прийняти одноосібне рішення про продовження строку лізингу згідно з умовами договору.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 березня 2023 року у справі № 440/4709/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109943715>.

1.3. Про обов'язок зі сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

Законодавець ухвалює рішення про встановлення пільг, тому може надалі змінити норму, яка встановлює преференцію, не змінюючи загального критерію. Законодавець пов'язує звільнення від сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, не тільки і не стільки з його статусом (придатністю його застосування у виробничому промисловому циклі господарської діяльності без конкретизації видів промислового виробництва та організаційних форм, в яких воно здійснюється), а й з використанням будівлі з метою провадження виробничої діяльності, тобто за цільовим призначенням для виготовлення промислової продукції.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 травня 2023 року у справі № 440/359/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110826988>.

1.4. Про визначення критерію відмежування додаткового блага, наданого працівнику, від витрат платника – суб'єкта господарювання в межах його виробничої діяльності

Вартість послуг мобільного зв'язку, зокрема міжнародного роумінгу, що сплачує юридична особа за здійснення її працівниками виробничих телефонних розмов, не іможе бути додатковим благом у разі наявності документів, які підтверджують використання мобільного зв'язку лише у виробничих цілях.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 6 червня 2023 року у справі № 826/11941/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111385002>.

1.5. Про принцип індивідуальної відповідальності платника податків

Норми податкового законодавства не визначають обсяг матеріальних та/або трудових ресурсів платника під час здійснення господарської діяльності як критерій правового статусу платника

щодо отримання преференції у формі податкової вигоди. Саме собою невиконання контрагентами своїх податкових обов'язків і неприсутність їх за місцезнаходженням не можуть вказувати на відсутність ділової мети та/або на обізнаність платника з протиправним характером діяльності його контрагентів, а також на недостовірність задекларованих даних податкового обліку. Лише сукупність цих обставин підтверджує висновок про реальність або неможливість фактичного проведення господарських операцій.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 червня 2023 року у справі № 810/1577/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111663157>.

1.6. Про нереальність господарських операцій, зокрема, з капітального ремонту поливального трубопроводу

Капітальний ремонт поливального трубопроводу за своїм класом наслідків належить до об'єкта з незначними наслідками (СС1). Виконання таких робіт не потребує наявності ліцензії. Тому безпідставними є висновки щодо нереальності господарської операції з контрагентом лише у зв'язку з відсутністю ліцензії на здійснення цих будівельних робіт.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 червня 2023 року у справі № 520/18518/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111820499>.

2. Оподаткування витрат

2.1. Про облік основних засобів, що використовуються для підтримання об'єкта в робочому стані

Витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання (технічний огляд, технічне обслуговування, ремонт тощо), включаються до складу витрат звітного періоду.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 січня 2023 року у справі № 640/10524/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108260037>.

2.2. Про визначення норми технологічних втрат при виробництві палива

Платник не визначає відсоток технологічних втрат на сировину. Відповідні втрати під час переробки газового конденсату чи нафти

в технологічній установці залежать від якості такої сировини, від якості та технічних можливостей і характеристик установки, на якій переробляється ця сировина, а також від режимів переробки.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 січня 2023 року у справі № 816/278/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108696405>.

2.3. Про включення витрат до фінансових показників господарської діяльності платника

Якщо відбулася зміна в активах підприємства у формі витрат, ці витрати можливо вважати такими, що впливають на оподаткування фінансового результату. Зменшення фінансового результату до оподаткування відбувається у разі наявності задекларованих витрат. Податковий орган не може робити висновки про включення або невключення витрат на підставі надуманих висновків. У разі надання контролюючим органом доказів, які в сукупності з іншими доказами у справі свідчать, що документи, на підставі яких платник задекларував податковий кредит та сформував витрати, містять інформацію, що не відповідає дійсності, платник має спростувати ці витрати.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 лютого 2023 року у справі № 160/37/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108724548>.

2.4. Про правомірність включення витрат для підтримання об'єкта в придатному для використання стані до складу витрат звітного періоду

Послуги з супроводу, вдосконалення окремих складових частин, оновлення програмного забезпечення не можуть функціонувати окремо та не підвищують вартості вже наявного програмного забезпечення, а лише підтримують таке програмне забезпечення в придатному до використання стані відповідно до вимог, що до нього ставляться.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 березня 2023 року у справі № 826/15097/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109759260>.

2.5. Про нормативно обґрунтовані втрати матеріалів та відходів у процесі виробництва

Перелік і співвідношення окремих видів сировини, що використовується для виробництва відповідного виду готової продукції, є рецептурою, а не калькуляцією.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 18 квітня 2023 року у справі № 820/2673/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110290536>.

3. Податок на додану вартість

3.1. Про оподаткування податком на додану вартість, якщо ліквідовано основні виробничі або невиробничі засоби під час переміщення вантажів через лінії зіткнення

Предметом доказування під час вирішення спору про податкові зобов'язання з податку на додану вартість на підставі, зокрема, підпункту «г» пункту 198.5 статті 198 та підпункту 38.10 пункту 38 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України є обставини щодо дати придбання платником об'єктів залізничного рухомого складу (основних засобів) та місця їх знаходження станом на визначену дату. Придбання / спорудження основних засобів до такої дати та подальше їх знаходження на тимчасово окупованій території та/або території населених пунктів, що розташовані на лінії зіткнення, є юридичними фактами, які згідно з нормою підпункту 38.10 пункту 38 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України виключають оцінку використання основних засобів в операціях, що не є господарською діяльністю платника податку на додану вартість.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 лютого 2023 року у справі № 200/11022/19-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109138615>.

3.2. Про анулювання реєстрації платника податку на додану вартість

Відносини платника податків з розпорядником бюджетних коштів і з постачальниками товарів / послуг існують в межах виконання бюджетної програми. Отримані з бюджету грошові кошти за кодом бюджетної класифікації можна використовувати лише на цілі, зумовлені бюджетною програмою. Такі кошти мають ознаки невідплатності та безповоротності, за своїм характером для платника не є компенсацією вартості товарів / послуг, що постачаються. У платника не виникає ані об'єкт

оподаткування, ні обов'язок відображення в податковій декларації з податку на додану вартість отримання бюджетних коштів, які не пов'язані з компенсацією вартості поставлених товарів / послуг. У цьому разі платник не має правових підстав для визначення податкових зобов'язань з податку на додану вартість у зв'язку з відсутністю об'єкта оподаткування податком на додану вартість.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 лютого 2023 року у справі № 420/18420/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108835187>.

3.3. Про процеси перетворення сировини, що є складником господарської операції

Сировинні втрати є тією частиною сировини та матеріалів, яка безповоротно втрачається в процесі отримання продукту. Якщо за результатами судового оскарження зменшується сума завищення бюджетного відшкодування з податку на додану вартість, визначена платнику податковим повідомленням-рішенням, то цьому платнику направляється нове податкове повідомлення-рішення з відповідними коригуваннями суми бюджетного відшкодування. Такий алгоритм дій контролюючого органу встановлено не лише у разі скасування податкового повідомлення-рішення в повному обсязі.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 лютого 2023 року у справі № 640/3565/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108969522>.

3.4. Про оподаткування податком на додану вартість операції з постачання медичних виробів на митній території України та їх ввезення на митну територію України

Медичними виробами, операції з постачання яких на митній території України та їх ввезення на митну територію України підлягають оподаткуванню податком на додану вартість за ставкою 7 відсотків з 02 липня 2014 року, вважаються вироби, що відповідають визначенню термінів «медичний виріб» згідно з підпунктом 9 пункту 2 Технічного регламенту щодо медичних виробів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 жовтня 2013 року № 753, та підтверджені свідоцтвом про державну реєстрацію медичного виробу або підтвердження про державну реєстрацію медичного виробу. Товар має належні свідоцтва про відповідну державну реєстрацію, видані спеціалізованим експертним органом, що вказує на належність виробу до виробів медичного

призначення, про що зроблено висновок за результатами експертних досліджень та аналізу.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 червня 2023 року у справі № 820/4260/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111820583>.

3.5. Про визначення бази оподаткування податком на додану вартість

Факт доведення реалізації самостійно виготовлених товарів / послуг за цінами, які не відповідають ринковим, має доводити особа, яка вважає, що ціна товарів / робіт / послуг, визначена сторонами договору, не відповідає ринковим. Обов'язок доведення невідповідності ціни договору рівню звичайних цін покладається на контролюючий орган. Перевірка проведення реєстрації контрагента на час вчинення господарських операцій з дотриманням вимог законодавства перебуває поза межами можливого контролю платника.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 травня 2023 року у справі № 200/465/21-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111108772>.

3.6. Про право на нарахування податкового кредиту

Необхідними та достатніми підставами для включення платником до складу податкового кредиту відповідних сум податку на додану вартість є: придбання ним товару, робіт чи послуг з метою їх подальшого використання в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності; сплата чи нарахування сум податку на додану вартість у зв'язку з таким придбанням.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 29 березня 2023 року у справі № 560/12630/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109944420>.

3.7. Про правильність формування податкового кредиту

Застосування підпункту «г» пункту 198.5 статті 198 Податкового кодексу України до операцій з продажу самостійно виготовленої продукції за цінами, нижче собівартості, суперечить правовому регулюванню і призначенню цієї норми, згідно з якою здійснюється вилучення податкового кредиту на всі суми податку на додану вартість, сплачені під час придбання товару, попередньо включені до нього. Пункт 189.1 статті 189 Податкового кодексу України не встановлює визначення бази оподаткування,

з огляду на перевищення собівартості реалізованих поточних біологічних активів над фактичною ціною їх продажу.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 квітня 2023 року у справі № 120/15979/21-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110039276>.

Глава 3. Реалізація компетенції податкового органу

1. Правовий статус і повноваження податкового органу

1.1. Про підтвердження обґрунтованості адміністративного арешту майна платника податків у разі відмови в допуску посадових осіб податкового органу до проведення податкової перевірки

Під час розгляду заяв про підтвердження обґрунтованості адміністративного арешту майна платника адміністративний суд здійснює оцінку обґрунтованості рішення контролюючого органу щодо адміністративного арешту майна платника шляхом перевірки наявності підстав для прийняття відповідного рішення та правильності юридичної кваліфікації дій платника, які стали підставою для прийняття такого рішення. Оскарження платником наказу про проведення перевірки є запереченням обставин, що зумовили звернення податкового органу з відповідною заявою, але не є спором про право в розумінні пункту 2 частини четвертої статті 283 КАС України і не перешкоджає розгляду заяви про підтвердження обґрунтованості адміністративного арешту майна платника. Обґрунтованість причин відмови у допуску посадових осіб податкового органу до проведення податкової перевірки з боку платника входять до предмета доказування у справах, визначених пунктом 2 частини першої статті 283 цього Кодексу.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 лютого 2023 року у справі № 640/17091/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109260787>.

1.2. Про надання дозволу на погашення всієї суми податкового боргу коштом майна платника

У разі звернення податкового органу з позовом до суду про надання дозволу на погашення всієї суми податкового боргу коштом майна платника, яке перебуває в податковій заставі, застосуванню підлягає Податковий кодекс України, який встановлює механізм і процедуру такого погашення, а норми Закону України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» розповсюджуються на механізм звернення стягнення на майно

боржника за рішеннями, що підлягають виконанню Державною виконавчою службою, а не податковим органом.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 березня 2023 року у справі № 440/11471/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109943799>.

1.3. Про надання індивідуальної податкової консультації

Податковий кодекс України не узалежнює можливість оскарження індивідуальної податкової консультації від того, чи надавалася вже раніше платнику індивідуальна податкова консультація з того самого чи подібного питання, не забороняє платнику отримувати індивідуальні податкові консультації з тих самих або подібних питань, як і уточнювати суть отриманих раніше роз'яснень податкового законодавства чи надсилати запити з метою з'ясування додаткових питань стосовно конкретної ситуації.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 січня 2023 року у справі № 160/4350/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108724441>.

1.4. Про підстави визнання протиправним рішення або частини рішення суб'єкта владних повноважень

Наслідком установлення невідповідності частини рішення суб'єкта владних повноважень вимогам чинного законодавства є визнання акта частково протиправним, якщо цю частину може бути ідентифіковано та без неї оскаржуваний акт в іншій частині / частинах не втрачає свою цілісність, значення. Частково протиправним можна визнати частину / пункт / речення рішення або саме рішення в частині нарахування відповідної суми штрафних (фінансових) санкцій. Рішення, у якому недійсну частину не можна виокремити, ідентифікувати, є недійсним у цілому.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 березня 2023 року у справі № 260/433/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109943696>.

2. Реєстрація податкових накладних

2.1. Про вмотивованість рішення про відмову в реєстрації податкової накладної

Прозорість адміністративних процедур є ефективним запобіжником державному свавіллю. На дотримання податковим органом вимог

обґрунтованості під час прийняття акта індивідуальної дії вказує належна мотивація висновків, зокрема, зі встановленням обставин, що мають значення для реєстрації податкової накладної, а також за умови покликання на докази, якими такі обставини обґрунтовані, із зазначенням причин їх прийняття чи відхилення. Ненаведення мотивів прийнятих рішень суб'єктивізує акт державного органу і не дає змоги суду встановити дійсні підстави та причини, за яких цей орган дійшов саме таких висновків, надати їм правову оцінку, та встановити законність, обґрунтованість, пропорційність прийнятого рішення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 лютого 2023 року у справі № 2240/2900/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108724557>.

2.2. Про подання розрахунку коригування до податкової накладної

Статтею 192 Податкового кодексу України регламентовано загальний для всіх платників обов'язок подавати розрахунок коригування до податкової накладної, зокрема, у разі повернення суми попередньої оплати товару. Приписи пункту 49 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України регулюють порядок реєстрації податкових накладних та розрахунків коригування в спеціальному режимі, встановленому нормою статті 209, що втратила чинність, а не на загальних засадах, регламентованих статтею 192 цього Кодексу. Платник зобов'язаний подати відповідний розрахунок коригування до податкової накладної та відкоригувати показники сум податку на додану вартість, оскільки у разі нездійснення такого коригування у продавця виникне надмірне податкове зобов'язання, а у покупця (який фактично не придбав товар) – безпідставний податковий кредит.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 березня 2023 року у справі № 813/2485/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109407215>.

2.3. Про відмову в реєстрації податкової накладної, коли платник надав розрахункові документи на інший товар

Ухвалюючи рішення про відмову в реєстрації податкової накладної в межах своєї компетенції та на підставі суперечливих документів, контролюючий орган не знає про наявність помилки в податковій накладній, на яку покликається платник, обґрунтовуючи надання пакета документів на підтвердження іншої господарської операції – щодо постачання / придбання товарів / послуг та розрахункових документів для кукурудзи та соняшнику, а не щодо сої.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 березня 2023 року у справі № 240/12029/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109541824>.

3. Податковий контроль

3.1. Про застосування спеціальних правил для підтвердження даних, визначених у податковій звітності

Контролюючий орган не має правових підстав для прийняття податкового повідомлення-рішення з огляду на відсутність первинних документів, якщо в період, який підлягав перевірці, на платника податків поширювалася дія вимог підпункту 38.11 пункту 38 підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України. Згідно з приписами вказаного підпункту Податкового кодексу України застосовуються спеціальні правила для підтвердження даних, визначених у податковій звітності, встановлені цим пунктом, а положення пункту 44.6 статті 44 цього Кодексу України не підлягають застосуванню.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 квітня 2023 року у справі № 200/2495/19-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110502324>.

3.2. Про строк оприбуткування готівки

Визначальним для правильного оприбуткування готівки є друк Z-звіту та внесення відповідного запису до книги обліку розрахункових операцій у будь-який момент протягом дня, під час якого було одержано / видано готівкові кошти, але не пізніше 24 години.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 травня 2023 року у справі № 826/59/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110803065>.

3.3. Про повноваження магазину безмитної торгівлі

Стаття 421 Митного кодексу України закріплює вимоги до облаштування та розташування магазину безмитної торгівлі, а вимоги статті 15 Закону України від 19 грудня 2005 року № 481/95-ВР «Про державне регулювання виробництва та обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» – вказують на обов'язок суб'єкта господарювання зберігати алкогольні напої та тютюнові вироби в місцях зберігання алкогольних напоїв та тютюнових виробів, внесених до Єдиного

державного реєстру місць зберігання, незалежно від того, кому належить таке місце зберігання.

Детальніше з текстом постанови КАС ВС від 29 червня 2023 року у справі № 320/3772/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112009112>.

Глава 4. Фінансова відповідальність

1. Про встановлення вимог щодо форми та змісту фіскальних чеків

Пункт 7 статті 17 Закону України від 06 липня 1995 року № 265/95-ВР «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» установлює відповідальність за проведення розрахункових операцій через реєстратори розрахункових операцій та/або програмних реєстраторів розрахункових операцій без використання режиму програмування найменування кожного підакцизного товару із зазначенням коду товарної під категорії згідно з УКТ ЗЕД, ціни товару та обліку його кількості. Зазначене порушення є самостійним і не пов'язане з відсутністю у фіскальних чеках обов'язкових реквізитів, визначених Положенням про форму та зміст розрахункових документів, затвердженим наказом Міністерством фінансів України від 21 січня 2016 року № 13.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 2 лютого 2023 року у справі № 500/6845/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108752254>.

2. Про право застосування понижувального коефіцієнта

Норма пункту 3 частини одинадцятої статті 25 Закону України від 08 липня 2010 року № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» обмежує розмір штрафних санкцій 50 відсотками від суми донарахованого єдиного внеску. Застосування штрафних санкцій за донараховані суми єдиного внеску в розмірі 10 відсотків узгоджується з принципом пропорційності.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 червня 2023 року у справі № 1740/2460/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111443299>.

3. Про встановлення суб'єктного складу учасників справи у спорах про відшкодування шкоди, заподіяної діями / бездіяльністю органів доходів і зборів

Управління наявними коштами Державного бюджету України, зокрема безспірне списання коштів державного та місцевих бюджетів на підставі рішення суду, входить до компетенції Державної казначейської служби України. Під час розгляду справ за позовами про відшкодування шкоди, заподіяної діями / бездіяльністю органів доходів і зборів, співвідповідачами є відповідні органи Державної казначейської служби України, до компетенції яких належить казначейське обслуговування бюджетних коштів. Не вимагається наявність порушення вказаними органами прав та охоронюваних законом інтересів платника

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 лютого 2023 року у справі № 260/576/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108915374>.

ПІДРОЗДІЛ 2. Митна справа

Глава 1. Застосування УКТ ЗЕД

1.1. Про визначення згідно з УКТ ЗЕД коду товару «сало свиней»

Якщо в матеріалах адміністративної справи наявні кілька протилежних висновків в частині визначення основних характеристик поставленої продукції для можливості визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД, урахуваючи відсутність нормативної затвердженої методики визначення кількості м'язової тканини в досліджуваних зразках, з'ясування правильного коду товару має ґрунтуватися не тільки на дослідженні висновків експертів, але й за наслідками комплексної сукупної оцінки усіх доказів щодо встановлених обставин справи у взаємозв'язку з іншими доказами.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 квітня 2023 року у справі № 803/168/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110485818>.

Глава 2. Преференційне походження товару

1. Про застосування преференційного режиму на товар, який походить з Європейського Союзу

Сертифікат з перевезення товару EUR.1 – це документ, що видається митними органами країни експорту під час застосування преференційних ставок ввізного мита для підтвердження відповідності товару правилам визначення преференційного походження, встановленим в «Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-

членами, з іншої сторони». Обов'язок вжити усіх належних заходів для перевірки статусу походження товарів, забезпечити правильне заповнення бланків сертифіката з перевезення товару EUR.1 покладено на митні органи, які видають сертифікати з перевезення товару EUR.1.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 травня 2023 року у справі № 140/1130/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110826985>.

2. Про застосування тарифної преференції, встановленої щодо товарів, імпортованих з країни Європейського Союзу

Норми чинного митного законодавства (з урахуванням міжнародних договорів та угод, учасниками яких є Україна) не забороняють імпортеру для застосування преференційної ставки ввізного мита подавати сертифікати походження на кожен частину комплектного об'єкта замість єдиного документа-підтвердження.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 травня 2023 року у справі № 140/211/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110972321>.

Глава 3. Установлення та коригування митної вартості

1. Про звільнення від обов'язку сплати митних платежів на період дії воєнного стану

Якщо подана з метою митного оформлення ввезеного товару декларація датована в період з 01 квітня по 01 липня 2022 року, то задекларований за цією митною декларацією товар підпадає під дію Закону України від 24 березня 2022 року № 2142-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану», оскільки виконуються законодавчо встановлені умови для звільнення від сплати ввізного мита та податку на додану вартість.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 червня 2023 року у справі № 160/11478/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111884041>.

2. Про визначення митної вартості товару на підставі контракту на поставку продукції

Якщо поставка імпортованих платником товарів здійснюється на підставі контракту, а ціна на товар згідно з умовами FOB, відповідно до «Інкотермс – 2000» (а інше не обумовлено у специфікаціях), охоплює

вартість завантаження та навантаження товару у постачальника і вартість пакування та маркування, то сторони контракту мають право встановити, що вартість упаковки та маркування входить до вартості товару, якщо інше не обумовлено в специфікаціях. Згідно з умовами зовнішньоекономічного контракту така ціна товару включає вартість пакування, у зв'язку з чим, згідно з положеннями підпункту «в» пункту 1 частини десятої статті 58 Митного кодексу України, під час визначення митної вартості ці витрати не додаються до ціни, що фактично сплачена за товар.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 січня 2023 року у справі № 0440/5532/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108443345>.

3. Про визначення митної вартості товарів

У разі поставки товару на умовах CFR (ІНКОТЕРМС-2010) транспортні витрати вже є включеними до фактурної вартості товару, тому під час визначення митної вартості не додаються до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 червня 2023 року у справі № 825/2410/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111596235>.

4. Про конвертування вартості товару з доларів США у євро під час визначення митної вартості товарів

Ціною продажу для платника є ціна, зазначена саме відправником у рахунках-фактурах, що відповідає тій, яка вказана відправником у митних деклараціях країни відправлення із застосуванням конвертації, з урахуванням курсу валют на території Європейського Союзу на той момент. Експортер здійснює конвертацію з урахуванням даних банківської системи Європейського Союзу. Відповідною датою конвертації є дата перерахунку коштів через фінансову установу або дата подання митної декларації країни відправлення. Конвертація валют не вказує на те, що такі документи мають цінову розбіжність.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 3 травня 2023 року у справі № 140/6689/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110616325>.

5. Про коригування митної вартості товарів

На законодавчому рівні відсутнє визначення складових (реквізитів) прайс-листа, який продавець може оформлювати в довільній формі та на власний розсуд. Прайс-лист не є основним документом для підтвердження митної вартості товару, тому будь-які сумніви в правильності його складання не повинні впливати на висновок митного органу про необхідність коригування митної вартості товару.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 травня 2023 року у справі № 815/1780/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110803002>.

Умови міжнародного перевезення товарів не стосуються та напяму не впливають на ціну товару. Самі собою недоліки щодо оформлення вантажних накладних CMR (міжнародної автомобільної накладної) не можуть бути підставою для сумніву щодо правильності визначення митної вартості товарів.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 червня 2023 року у справі № 380/1221/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111663220>.

Глава 4. Митне оформлення та контроль

1. Про визнання протиправною картки відмови в прийнятті митної декларації під час переміщення окремих товарів / робіт / послуг з території України на тимчасово окуповану територію

Підпунктом 4 пункту 12.4 статті 12 Закону України від 12 серпня 2014 року №1636-VII «Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України» Кабінету Міністрів України надано право під час тимчасової окупації тимчасово обмежувати саме поставки окремих товарів / робіт / послуг та/або під окремими / всіма митними режимами з тимчасово окупованої території на іншу територію України та/або з іншої території України на тимчасово окуповану територію.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 квітня 2023 року у справі № 820/1782/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110502401>.

2. Про виконання митних формальностей під час здійснення транзитних переміщень

Якщо в деклараціях, оформлених митним органом, вказано трубопровідний транспорт, у якому безпосередньо перебуватимуть нафтопродукти у разі їх пред'явлення цьому органу як митниці призначення, а резервне місце доставки товарів для водного транспорту зазначено як зона митного контролю, до якої доставлятимуться товари після їх пропуску через митний кордон України з метою пред'явлення їх митному органу, то у такому разі митниця дотримала всіх необхідних формальностей щодо транзитних переміщень товарів із використанням відповідних декларацій, згідно з якими вантаж пропущено на митну територію України та направлено у митницю призначення, до місця доставки товарів для водного транспорту, а не трубопровідного.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 лютого 2023 року у справі № 2140/1782/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109117718>.

3. Про дані, які суд не може визнати документально підтвердженою інформацією, отриманою від уповноважених органів іноземних держав

У розумінні пунктів 1, 2 частини другої статті 351 Митного кодексу України інформація від офіційного дилера виробника автомобіля в Україні не є інформацією, отриманою від суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та виробників таких товарів. Ці дані не можуть бути визнані документально підтвердженою інформацією, отриманою від уповноважених органів іноземних держав про непідтвердження автентичності поданих органу доходів і зборів документів щодо товарів, митне оформлення яких завершено, а також недостовірності відомостей, що в них містяться, які надійшли від уповноважених органів іноземних держав.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 червня 2023 року у справі № 817/1901/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111629782>.

4. Про встановлення наявності або відсутності адміністративного правопорушення під час митного оформлення автомобіля

При ввезенні транспортного засобу посадові особи митного органу перевіряють документи особи, яка ввозить транспортний засіб. Ненадання документів для проведення вказаних дій чи надання документів іншої особи виключає можливість внесення в бази даних митного органу інформації щодо платника як особи, яка ввезла транспортний засіб у відповідному режимі «транзит». Посадова особа митного органу не зобов'язана безпосередньо слідкувати за процесом заповнення декларації.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 лютого 2023 року у справі № 523/5738/16-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109225286>.

5. Про здійснення державного контролю товарів, що переміщуються через митний кордон України

Товари підгрупи 0709 «Овочі, свіжі або охолоджені, крім картоплі, помідорів, капусти головчастої, капусти цвітної, капусти броколі, кольрабі та аналогічних їстівних овочів роду Brassica», до яких належать «Гриби шампінйони», підлягають фітосанітарному контролю.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 червня 2023 року у справі № 648/2026/15-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111820355>.

ПІДРОЗДІЛ 3. Грошовий обіг і розрахунки

1. Про підтвердження / непідтвердження можливості здійснення операції з купівлі / перерахування іноземної валюти

Повноваження щодо підтвердження чи непідтвердження можливості здійснення операцій клієнтів уповноважених банків з купівлі / перерахування іноземної валюти за межі України не належать до дискреційних, оскільки тільки один з можливих варіантів поведінки може мати правову підставу. Обидва варіанти можливих рішень не можуть бути одночасно юридично допустимими, тому що фактично відсутній вільний вибір між ними. Правомірним може вважатися лише один з них – той, що відповідає визначеним у законодавстві підставам.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 травня 2023 року у справі № 826/25832/15 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110923856>.

ПІДРОЗДІЛ 4. Валютне регулювання і валютний контроль

1. Про дискреційні повноваження Служби безпеки України в частині включення платника до переліку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, до яких необхідно застосувати спеціальну санкцію

Служба безпеки України наділена дискреційними повноваженнями зі складення та направлення Міністерству економічного розвитку і торгівлі України подання в частині включення платника до переліку суб'єктів

зовнішньоекономічної діяльності, до яких необхідно застосувати спеціальну санкцію – індивідуальний режим ліцензування зовнішньоекономічної діяльності.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 червня 2023 року у справі № 826/3192/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111820629>.

РОЗДІЛ 2. Справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо захисту соціальних прав

ПІДРОЗДІЛ 1. Справи щодо містобудування та архітектурної діяльності

1. Про обов'язковість отримання дозволу від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, на проведення будівельних робіт у межах історичного ареалу міста Києва

Межі історичного ареалу міста Києва, які визначені в Генеральному плані міста Києва та у складі якого виконано історико-містобудівний план, повинні враховуватись суб'єктами господарювання під час здійснення містобудівної діяльності, отже, проведення будівельних робіт може відбуватися за наявності дозволу від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, у тому числі й у випадку незатвердження науково-проектної документації з визначенням меж історичного ареалу відповідно до статті 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 січня 2023 року у справі № 640/8728/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108724469>.

2. Про належність до адміністративних послуг погодження історико-містобудівного об'ґрунтування

Складання та погодження історико-містобудівного об'ґрунтування здійснюється виключно в контексті правовідносин, пов'язаних з адміністративною процедурою погодження проектної документації.

З огляду на наведене дії Міністерства культури України щодо погодження історикомістобудівного об'ґрунтування нерозривно пов'язані з процедурою погодження проектної документації, а тому також є адміністративною послугою.

Отже, Міністерство культури України при погодженні історико-містобудівного обґрунтування надає адміністративну послугу, необхідну для вирішення питань будівництва, реконструкції будівель і споруд у межах історичних ареалів населених місць України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 лютого 2023 року у справі № 640/22377/18 можна ознайомитись за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109005581>.

3. Про декларування меж майбутньої забудови та можливість їх подальшого коригування в містобудівному розрахунку

У містобудівному розрахунку замовник декларує межі майбутньої забудови, визначає її основні параметри та обсяги. При цьому визначальним є те, що всі показники моделюються за умови дотримання чинних нормативних документів у цій сфері. Такі параметри об'єкта забудови кореспондуються з намірами замовника реалізувати власне право на забудову в заявлених ним обсягах. Замовник вправі як зменшити, так і збільшити обсяги запланованої забудови, але в межах граничних норм такої забудови та за умов відповідності таких намірів встановленим нормативам у галузі містобудування.

Містобудівний розрахунок не є стадією проектування. Проте зазначення в містобудівному розрахунку основних параметрів об'єкта будівництва, які заздалегідь не відповідають нормативним актам у галузі містобудування, є достатньою підставою для скасування таких містобудівних умов та обмежень.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 березня 2023 року у справі № 806/1560/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109433034>.

4. Щодо обов'язку замовника будівництва отримати дозвіл на виконання будівельних робіт у разі реконструкції підземного переходу

Підземний перехід є об'єктом благоустрою, а не його елементом. Тому для реконструкції вказаного об'єкта замовник виконання будівельних робіт зобов'язаний отримати дозвіл на їх виконання.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 березня 2023 року у справі № 440/781/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109601235>.

5. Про вимоги до документів для вирішення питання про занесення об'єкта культурної спадщини до переліку об'єктів культурної спадщини

Питання про занесення об'єкта культурної спадщини до переліку об'єктів культурної спадщини вирішується уповноваженим органом на підставі вичерпного переліку документів, а саме: фотофіксації об'єкта; історичної довідки або витягу із наукового звіту дослідника археологічної спадщини. Історична довідка має містити інформацію щодо його автентичності та загальні характеристики історичної та архітектурної цінності. При цьому, обов'язковою вимогою до складання історичної довідки законодавець визначає її підписання особою, що має науковий ступінь доктора філософії (кандидата наук або доктора наук) за спеціальністю «музеєзнавство, пам'яткознавство» або архітектури - для об'єктів архітектури та загальні вимоги щодо її змісту стосовно інформації, яка має міститись у ній в залежності від класифікації об'єктів культурної спадщини.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 2 травня 2023 року у справі № 460/1864/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110586631>.

ПІДРОЗДІЛ 2. Справи з питань здійснення публічно-владних управлінських функцій із розпорядження земельними ділянками; землеустрою; державної експертизи землевпорядної документації; регулювання земельних відносин

1. Про обов'язок органу місцевого самоврядування при ухваленні рішення про надання особі у приватну власність земельної ділянки керуватися законодавством, чинним саме на момент ухвалення рішення

Положення частини 3 статті 24 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», якими передбачено можливість передачі (надання) земельних ділянок із земель державної або комунальної власності у власність чи користування фізичним або юридичним особам для містобудівних потреб за умови, що відповідні земельні ділянки розташовані в межах території, щодо якої затверджено принаймні один із обумовлених видів містобудівної документації на місцевому рівні, застосовуються на момент прийняття рішення, а не на момент розробки проекту землеустрою.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 січня 2023 року у справі № 640/17787/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108611554>.

2. Про обов'язкову умову для вирішення органом місцевого самоврядування земельного спору щодо меж земельних ділянок

З аналізу частини 3 статті 158 Земельного кодексу України, згідно з якою органам місцевого самоврядування у межах населеного пункту належить розглядати земельні спори щодо: 1) меж земельних ділянок, що перебувають у власності і користуванні громадян; 2) додержання громадянами, у власності і користуванні яких перебувають земельні ділянки, правил добросусідства; 3) розмежування меж районів у містах, впливає, що обов'язковою умовою для вирішення земельного спору щодо меж земельних ділянок, передбаченого вказаною нормою, є наявність у громадян права власності або користування земельною ділянкою.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 червня 2023 року у справі № 826/7426/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111385292>.

ПІДРОЗДІЛ 3. Справи щодо дозвільної системи у сфері господарської діяльності; ліцензування видів господарської діяльності; нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності; реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності; розроблення і застосування національних стандартів, технічних регламентів та процедур оцінки відповідності

1. Щодо мети видачі суб'єктам кінематографії державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів

Видача Держкіно прокатного посвідчення має на меті насамперед забезпечення дотримання авторських прав на фільм як на аудіовізуальний твір, оскільки для одержання прокатного посвідчення власники кінотеатрального, телевізійного права, права домашнього відео та публічного комерційного відео на фільм зобов'язані подати до Держкіно оригінал або нотаріально засвідчену в установленому порядку копію (ксерокопію) угоди (контракту, договору) або іншого документа, який підтверджує надання автором фільму або власником, який має виключне право на фільм, дозволу або передачу прав на розповсюдження і демонстрування фільму.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 березня 2023 року у справі № 826/9083/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109601166>.

2. Про підстави для зміни місця розташування рекламних засобів, розміщених відповідно до дозволів, термін дії яких не сплив

Для зміни місця розташування рекламних засобів, на які раніше було видано дозвіл і термін яких не сплив, має значення лише така зміна містобудівної ситуації або проведення реконструкції, ремонту,

які плануються на місці розташування таких засобів та зумовлюють необхідність зміни місця розташування. У разі відсутності доказів зміни містобудівної ситуації, яка зумовила б необхідність зміни місць розташування рекламних засобів, рішення органу місцевого самоврядування про затвердження схеми розташування рекламних засобів та демонтаж рекламних засобів не можуть визнаватися рішеннями про зміну містобудівної ситуації.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 березня 2023 року у справі № 240/7411/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109856868>.

3. Про обов'язковість повідомлення контролюючим органом суб'єкта господарювання щодо проведення позапланової перевірки до початку її проведення та наслідки недотримання цього обов'язку

Із змісту положень частини п'ятої статті 19 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» та частини п'ятої статті 7 Закону України «Про основні засади державного нагляду» вбачається обов'язок органу контролю вжити усіх заходів щодо повідомлення суб'єкта господарювання щодо початку позапланової перевірки у день її проведення, та неможливість її проведення без відповідного повідомлення та за відсутності представника ліцензіата. Неповідомлення встановленими законом способами ліцензіата про перевірку спричиняє порушення гарантованих законом прав суб'єкта господарювання, що відповідно до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» унеможливорює застосування органом контролю будь-яких заходів та призводить до їх незаконності у випадку застосування.

Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» не передбачено процедури повідомлення, послідовності з'ясування повноважень перевіряючих і представників суб'єкта господарювання. Однак важливо, щоб повідомлення відбулося до початку перевірки і забезпечувало обізнаність керівника, заступника або іншої уповноваженої особи суб'єкта господарювання з призначенням перевірки, її підставою, предметом та складом комісії.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 21 квітня 2023 року у справі № 160/23800/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110380347>.

4. Про ненадання споживачу достовірної інформації щодо фактичного виробника нафтопродукту, його місцезнаходження, а також дати виготовлення нафтопродукту як підставу для притягнення суб'єкта

господарювання до відповідальності за порушення Закону України «Про захист прав споживачів»

Додавання до палива мийної присадки суб'єктом господарювання, що здійснює продаж нафтопродуктів, є процесом виготовлення нового нафтопродукту, оскільки, додаючи таку присадку, суб'єкт господарювання змінює якісні показники палива, яке йому постачає виробник. У такому разі в паспорті якості на новий нафтопродукт не може бути вказане підприємство-виробник пального, яке виробило його вперше, оскільки воно вже не несе відповідальності за якість цього пального.

Відсутність у споживача достовірної інформації про фактичного виробника нафтопродукту, його місцезнаходження та дату виготовлення нафтопродукту є порушенням Правил роздрібної торгівлі нафтопродуктами, Технічного регламенту щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив, а також підставою для притягнення суб'єкта господарювання до відповідальності.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 квітня 2023 року у справі № 826/17527/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110485895>.

5. Про позбавлення осіб, на яких поширюються спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) або про яких наявна інформація щодо фінансування тероризму в Україні, права на отримання спеціального дозволу на користування надрами

З метою захисту прав та законних інтересів громадян, суспільства і держави, забезпечення національної безпеки, у тому числі для здійснення заходів щодо раціонального використання надр, законодавець визначив неможливість використання надр особами, про яких наявна інформація щодо фінансування тероризму в Україні або на яких поширюються спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) згідно із Законом України «Про санкції» та актами, прийнятими відповідно до зазначеного Закону.

При цьому такий правообмежувачий засіб у вигляді позбавлення права на отримання спеціального дозволу на користування надрами в розумінні положень пунктів 30 та 31 Порядку проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 року № 993, за наявності наведених вище підстав, може бути застосований центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, до переможця аукціону

як до укладення договору купівлі-продажу дозволу, так і після його укладення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 червня 2023 року у справі №640/16632/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111692116>.

ПІДРОЗДІЛ 4. Справи у сфері державного регулювання ринків фінансових послуг

1. Про залежність порядку застосування та розрахунку суми штрафу, що застосовується Національним банком України, від понять «ризикова діяльність» та «ризикова діяльність у сфері фінансового моніторингу»

Порушення вимог законодавства з питань фінансового моніторингу та/або здійснення ризикової діяльності у сфері фінансового моніторингу охоплюється законодавством у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. У свою чергу поняття «ризикова діяльність» є більш ширшим поняттям та охоплює будь-яку банківську діяльність, що загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку, яку за певними притаманними саме цій діяльності ознаками Національний банк України може визначити ризиковою, із застосуванням до такого банку негативних наслідків – застосування заходів впливу. Поняття «ризикова діяльність» та «ризикова діяльність у сфері фінансового моніторингу» не є тотожними, визначаються й характеризуються різними ознаками та відповідно до Положення про застосування Національним банком України заходів впливу, в разі їх наявності, мають різні наслідки для банків.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 лютого 2023 року у справі № 640/9004/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109311649>.

2. Про умови, за яких підлягає застосуванню такий захід впливу, як анулювання ліцензії на провадження господарської діяльності

Такий захід впливу, як анулювання ліцензії на провадження господарської діяльності, може бути застосований до суб'єктів господарювання у сфері фінансових послуг лише на підставі перевірки виконання розпорядження про усунення порушення, як того вимагає Закон.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 лютого 2023 року у справі №640/17575/19 можна ознайомитись за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108752095>.

ПІДРОЗДІЛ 5. Справи щодо реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики

1. Про віднесення до корисного відпуску теплової енергії всіх обсягів теплової енергії, що споживаються обладнанням на об'єктах енергетики промислових підприємств

Враховуючи, що тепла енергія, яка виробляється на об'єктах енергетики металургійних комбінатів чи інших промислових підприємств, корисно використовується в інших технологічних процесах виробництва основної продукції цих підприємств та є однією із складових собівартості виробництва інших товарів (послуг), такі ліцензіати мають визначати суму внеску на регулювання як визначений відсоток від товарної продукції (обсягу коштів), отриманої від провадження ліцензованої господарської діяльності, що регулюється Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Отже, всі обсяги теплової енергії, що споживаються обладнанням (устаткуванням), яке не задіяне в технологічних процесах виробництва теплової енергії, або використовуються для провадження іншої неліцензованої діяльності виробника на території підприємства чи споживаються іншими суб'єктами господарювання на території ліцензіата, мають бути віднесені до корисного відпуску теплової енергії.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 січня 2023 року у справі № 160/3648/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108414371>.

2. Про обсяг інформації, який суб'єкт господарювання зобов'язаний надавати Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг

НКРЕКП для належного здійснення державного регулювання ринку електричної енергії уповноважена в процесі здійснення моніторингу ринку отримувати необхідну інформацію від учасників такого ринку, у тому числі від сторін двостороннього договору купівлі-продажу електричної енергії, що входять до складу одного вертикально інтегрованого суб'єкта або є афілійованими між собою, зокрема щодо предмета двостороннього договору, ціни електричної енергії та/або порядку її розрахунку (формування), обсягів електричної енергії та графіків погодинного обсягу

купівлі-продажу електричної енергії, строків і порядку постачання електричної енергії.

При цьому відсутність у частині четвертій статті 66 Закону України «Про ринок електричної енергії» прямої вказівки на право Регулятора отримувати інформацію щодо додаткових угод до двостороннього договору не є свідченням того, що Регулятор не уповноважений здійснювати моніторинг ринку за такими додатковими угодами, оскільки останні є невід'ємними складовими двосторонніх договорів, а також з огляду на те, що реалізація таких повноважень Регулятора слідує з інших положень законів (зокрема статей 3, 5, 6 Закону України «Про ринок електричної енергії», статті 3 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг»), у тому числі в частині, що стосується обсягу прав та повноважень Регулятора, а також обов'язків учасників ринку.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 січня 2023 року у справі № 640/10685/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108487924>.

3. Про підстави припинення оператором надання користувачу послуги з розподілу електричної енергії / постачання електричної енергії

Припинення надання користувачу послуги з розподілу електричної енергії, постачання електричної енергії споживачу може бути здійснено, зокрема, з ініціативи оператора системи в разі недопуску до розрахункових засобів обліку електричної енергії уповноважених посадових осіб органів виконавчої влади та/або ОСР (оператор систем розподілу), на яких покладено відповідні обов'язки згідно із законодавством України та/або договором, а також у випадку у разі незабезпечення ВТКО (відповідальна за точку комерційного обліку) та/або стороною, яка контролює об'єкт, на якому встановлений ВОЕ, безперешкодного регламентованого доступу уповноваженим представникам контролюючих органів, ППКО (постачальник послуг комерційного обліку електричної енергії), з якими вона уклала договір, та/або представникам інших заінтересованих сторін до власних електроустановок для контролю за рівнем споживання електричної енергії, проведення технічної перевірки обладнання ВОЕ, контрольного огляду та/або заміни ВОЕ цими представниками має бути оформлений відповідний акт про недопуск.

Однак такі дії є крайнім заходом, застосуванню якого передують встановлена законом процедура з наданням можливості споживачу (користувачу) усунути в установленний строк порушення і завчасно (до дня відключення) підтвердити це належним чином. У такому разі припинення надання користувачу послуги з розподілу електричної енергії

не здійснюється, а постачання електричної енергії споживачу не припиняється.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 січня 2023 року у справі № 120/2045/21-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108567461>.

4. Про право Державної служби експортного контролю України застосовувати процедуру державного експортного контролю до товарів військового призначення, міжнародна передача яких не підлягає такому контролю

Запровадження державного експортного контролю з метою запобігання розповсюдженню зброї масового знищення, засобів її доставки та звичайних озброєнь відбувається з визначених законом підстав та щодо товарів незалежно від того чи зазначені вони у списках товарів, що підлягають державному експортному контролю.

Законність запровадження Держекспортконтролем такого контролю залежить від обґрунтованості та достатності інформації про наміри суб'єкта або можливість використання таких товарів у державах, до яких встановлено ембарго, для кінцевих цілей, зазначених у статті 10 Закону України від 20 лютого 2003 року № 549-IV «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 травня 2023 року у справі № 640/19697/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110802890>.

ПІДРОЗДІЛ 6. Справи щодо охорони навколишнього природного середовища

1. Про обов'язок ліцензіата у сфері поводження з небезпечними відходами помаркувати тару, якщо вона не відповідає вимогам Ліцензійних умов щодо маркування тари для збирання і тимчасового зберігання відходів

Аналіз пункту 16 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 13 липня 2016 року № 446, дає підстави для висновку, що на підприємстві для збирання і тимчасового зберігання відходів повинні бути відведені та обладнані спеціальні майданчики, встановлена помаркована тара, відсіки, бункери тощо з чітким позначенням виду відходів та їх класу небезпеки.

У разі отримання від закладів охорони здоров'я тари, котра попередньо вже була помаркована самими закладами охорони здоров'я, але не містить

позначення як виду відходів та/або їх класу небезпеки, ліцензіат у сфері поводження з небезпечними відходами зобов'язаний перемаркувати таку тару, чітко позначивши вид відходів та їх клас небезпеки.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 березня 2023 року у справі № 420/9491/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109759075>.

ПІДРОЗДІЛ 7. Справи зі спорів щодо реалізації публічної політики у сферах соціального захисту громадян та публічної житлової політики

1. Про визначення розміру разової грошової допомоги до 5 травня у 2022 році

Оскільки на час виплати особі у 2022 році щорічної разової грошової допомоги до 5 травня одночасно діяли положення статті 13 Закону України від 22 жовтня 1993 року № 3551-XII «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» і Порядку використання у 2022 році коштів державного бюджету, передбачених для виплати щорічної разової грошової допомоги ветеранам війни і жертвам нацистських переслідувань, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 7 травня 2022 року № 540 «Деякі питання виплати у 2022 році разової грошової допомоги, передбаченої Законами України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» і «Про жертви нацистських переслідувань», які по-різному визначають розмір виплати щорічної разової грошової допомоги до 5 травня, з огляду на положення частини третьої статті 7 КАС України, якою визначаються загальні засади пріоритетності законів над підзаконними актами, для визначення розміру разової грошової допомоги особам з інвалідністю внаслідок війни у 2022 році слід застосовувати не Порядок № 540, а Закон № 3551-XII, який має вищу юридичну силу та є спеціальним законом у цій сфері відносин.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 червня 2023 року у справі № 560/8064/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111536574>.

2. Про відсутність підстав для виключення квартири, наданої військовослужбовцю, із числа службових у разі ініціювання цього питання колишнім членом сім'ї військовослужбовця

Колишні члени сім'ї військовослужбовця не мають права ініціювати питання про зняття статусу «службова» з квартири, наданої військовослужбовцю, оскільки наявність підстав для виключення квартири

з числа службових вирішується на момент звернення за вирішенням такого питання, а не на момент надання військовослужбовцю службового житла. Ініціатором цього звернення може бути лише військовослужбовець, якому надано відповідне житло.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 лютого 2023 року у справі № 820/7/16 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109090160>.

3. Про необхідність встановлення причинно-наслідкового зв'язку між смертю військовослужбовця та вчиненням ним кримінального або адміністративного правопорушення для вирішення питання про призначення одноразової грошової допомоги

Зазначення в документах, що подаються на підтвердження причин та обставин смерті військовослужбовця, про вчинення військовослужбовцем кримінального або адміністративного правопорушення на час настання смерті не визначається як підстава для відмови у призначенні одноразової грошової допомоги, оскільки смерть військовослужбовця має бути наслідком вчинення військовослужбовцем кримінального або адміністративного правопорушення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 квітня 2023 року у справі № 160/2379/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110187604>.

4. Про неможливість реалізації права на отримання одноразової грошової допомоги в більшому розмірі на підставі різних нормативно-правових актів

Якщо особі було призначено і виплачено одноразову грошову допомогу на підставі іншого закону, то в разі встановлення вищої групи інвалідності право на отримання такої допомоги в більшому розмірі реалізується на підставі того ж нормативно-правового акта, за яким таку допомогу було призначено вперше.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 квітня 2023 року у справі № 440/2563/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110187797>.

ПІДРОЗДІЛ 8. Справи щодо загальнообов'язкового державного пенсійного страхування

1. Про зобов'язання пенсійного органу здійснити перерахунок пенсії із заробітної плати, яка була отримана в російських рублях, за курсом

української гривні до російського рубля, встановленим Національним банком України на день призначення пенсії

З моменту припинення функціонування рубля в грошовому обігу на території України та запровадження національної валюти розмір заробітку (доходу) визначається виходячи з офіційно встановленого курсу на момент призначення пенсії. Тобто заробітна плата, вказана в російських рублях, повинна бути переведена за курсом української гривні до російського рубля на момент призначення пенсії.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 січня 2023 року у справі № 211/1910/17 (2-а/211/16/18) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108443422>.

ПІДРОЗДІЛ 9. Справи щодо загальнообов'язкового державного соціального страхування

1. Про розрахунок роботодавцем (страхувальником) допомоги по тимчасовій непрацездатності

При обчисленні середньої заробітної плати для розрахунку страхових виплат у зв'язку з тимчасовою втратою непрацездатності може включатися лише заробіток, з якого у розрахунковому періоді сплачено страхові внески (єдиний внесок) до Фонду соціального страхування України, який підлягає діленню на календарні дні перебування в трудових відносинах у розрахунковому періоді, без урахування календарних днів, не відпрацьованих з поважних причин.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 травня 2023 року у справі № 280/3401/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111015298>.

2. Про неможливість стягнення аліментів з окремого рахунку страхувальника, що відкритий для зарахування страхових коштів

Нормами Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» не передбачено можливості безпосередньо з окремого рахунку страхувальника стягнення аліментів із сум допомоги по тимчасовій непрацездатності.

Крім того, надання застрахованою особою заяви про утримання коштів з окремого рахунку страхувальника не є підставою для здійснення такого стягнення.

Стягнення коштів за заявою застрахованої особи можливе лише з особового рахунку цієї застрахованої особи, а не із страхових коштів, зарахованих на окремий рахунок підприємства.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 червня 2023 року у справі № 160/3520/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111415045>.

ПІДРОЗДІЛ 10. Справи щодо соціального захисту сімей із дітьми

1. Про умови для надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів

Право на отримання статусу має дитина, а також особа, яка під час здійснення антитерористичної операції не досягла 18 років (повноліття), які внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, зокрема, зазнали психологічного насильства. У вирішенні питання щодо можливості надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, слід виходити з наявності в дитини статусу внутрішньо переміщеної особи.

Також необхідною є наявність причинно-наслідкового зв'язку між воєнними діями, збройним конфліктом на території населеного пункту, включеного до Переліку населених пунктів, на території яких здійснювалася антитерористична операція, та фактом настання обставин (насильство, каліцтво тощо), які мали негативний вплив на стан здоров'я та розвиток дитини, оскільки з огляду на поняття дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів саме внаслідок воєнних дій чи збройного конфлікту така дитина мала, зокрема, зазнати психологічного насильства.

Віднесення населеного пункту до територій, на яких здійснювалася антитерористична операція, без проведення воєнних дій чи збройних конфліктів, не є достатньою законною підставою чи умовою для надання дитині статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 січня 2023 року у справі № 360/3668/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108594040>.

2. Про обов'язковість узгодження органом місцевого самоврядування штатної чисельності працівників служби у справах дітей з нормативами, визначеними законодавством

Норми Закону України «Про охорону дитинства» та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» зобов'язують органи місцевого

самоврядування створювати служби у справах дітей для виконання відповідних повноважень з урахуванням вимог законодавства до їх штатної чисельності, а саме один працівник служби не більше ніж на одну тисячу дітей, які проживають у районі, та не більше ніж на дві тисячі дітей, які проживають у місті, районі у місті.

Отже, недотримання штатної чисельності служби у справах дітей створює загрозу порушення суспільних інтересів та інтересів держави у сфері охорони дитинства щодо реалізації в повному обсязі завдань та заходів державної політики з питань соціально-правового захисту дітей – мешканців територіальної громади.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 березня 2023 року у справі № 340/2019/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109854704>.

ПІДРОЗДІЛ 11. Справи щодо соціального захисту внутрішньо переміщених осіб

1. Про визначення дня, з якого щомісячна адресна допомога внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання призначається на наступні шість місяців

Пунктом 2 Порядку надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житловокомунальних послуг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 жовтня 2014 року № 505, визначено день, з якого надається грошова допомога при її першому призначенні.

Натомість у Порядку № 505 не визначено день, з якого така допомога призначається на наступні шість місяців.

Водночас, враховуючи наявність можливості продовження виплати допомоги на наступний термін, таким днем є день, наступний за останнім днем шестимісячного строку, на який було призначено допомогу внутрішньо переміщеній особі.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 12 червня 2023 року у справі № 425/2551/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111470044>.

2. Про право внутрішньо переміщеної особи на отримання допомоги на проживання

Внутрішньо переміщена особа має право на допомогу на проживання, визначену Порядком надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України

від 20 березня 2022 року № 332 «Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам», незалежно від дати взяття її на облік як внутрішньо переміщеної особи, якщо вона перемістилася з території, яка відповідає двом умовам: на цій території проводяться бойові дії та ця територія міститься в Переліку, затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06 березня 2022 року № 204-р «Про затвердження переліку адміністративно-територіальних одиниць, на території яких надається допомога застрахованим особам в рамках Програми «єПідтримка».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 червня 2023 року у справі № 160/12308/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111536754>.

ПІДРОЗДІЛ 12. Справи щодо праці та зайнятості населення

1. Про право застрахованої особи на отримання допомоги по безробіттю в належному розмірі в разі несплати роботодавцем страхових внесків і невнесення внаслідок цього пенсійним органом даних про її страховий стаж до Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування

У разі якщо страховий стаж громадянина протягом 12 місяців, що передували реєстрації його як безробітного, становить не менше ніж шість місяців, але відповідні дані про стаж не внесено до Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, який включає реєстр застрахованих осіб, у зв'язку з несвоєчасною сплатою роботодавцем страхових внесків, громадянин не може бути позбавлений права на отримання допомоги по безробіттю в належному розмірі, оскільки контроль за повнотою та своєчасністю сплати роботодавцем страхових внесків, а також відповідальність за формування та ведення реєстру застрахованих осіб несе Пенсійний фонд України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 січня 2023 року у справі № 823/1764/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108443155>.

2. Про підстави для проведення позапланового заходу інспектором праці за зверненням фізичної особи

Як вбачається зі змісту абзацу п'ятого частини першої статті 6 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», підставою для здійснення позапланових заходів є не будь-яке звернення фізичної особи, а звернення, в якому йдеться про

порушення, що спричинило шкоду її правам, законним інтересам, життю чи здоров'ю, навколишньому природному середовищу чи безпеці держави. На доведення порушення спрямована й та частина правової норми, котра передбачає необхідність додавання документів чи їх копій, що підтверджують такі порушення (за наявності).

Контролюючий орган не має обов'язку щодо попередньої перевірки фактів, викладених у зверненні, однак повинен перевіряти обґрунтованість (підставність) звернення фізичної особи, а саме чи свідчать зазначені заявником обставини про порушення, котре спричинило шкоду його правам, законним інтересам, життю чи здоров'ю, навколишньому природному середовищу чи безпеці держави. Незазначення у зверненні обставин порушення прав заявника, спричинення шкоди навколишньому природному середовищу чи безпеці держави свідчать про його безпідставність і не можуть бути належними підставами для призначення позапланових заходів контролю.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 січня 2023 року у справі № 540/1245/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108696350>.

3. Про граничність терміну надання працівнику відпустки без збереження заробітної плати

Чинним трудовим законодавством не передбачено право роботодавця надавати працівнику відпустку без збереження заробітної плати в розмірі, більшому ніж 15 календарних днів на рік, навіть за наявності бажання працівника отримати зазначений вид відпустки у збільшеному розмірі.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 14 лютого 2023 року у справі № 816/439/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108998051>.

4. Про строк виконання обов'язку роботодавцем щодо надання центру зайнятості копії укладеного трудового договору (контракту) з іноземцем

Частина четверта статті 47-2 Закону України від 5 липня 2012 року № 5067-VI «Про зайнятість населення» визначає початок відліку строку на укладання трудового договору (контракту) з іноземцем з дати видачі дозволу на застосування праці іноземця, у той час коли, обчислення строку на надання роботодавцем належним чином засвідченої копії укладеного трудового договору (контракту) з іноземцем визначається з дати його укладання.

Водночас Закон № 5067-VI не містить в собі винятків в частині обов'язку роботодавця надати територіальному органу центрального органу

виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції належним чином засвідчену копію укладеного трудового договору (контракту) з іноземцем протягом 10 календарних днів з дати його укладання.

Своєю чергою, такий обов'язок не ставиться в залежність від наявності чи відсутності чинного дозволу на застосування праці іноземця, а виникає у роботодавця з моменту укладання трудового договору (контракту) з іноземцем.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 8 травня 2023 року у справі № 640/21787/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110743041>.

5. Про відсутність у роботодавця права в односторонньому порядку приймати рішення щодо заміни компенсації за невикористані відпустки на зарахування цих днів до стажу роботи, що дає право на щорічні основну та додаткові відпустки

За змістом частини третьої статті 9 Закону України «Про відпустки» якщо працівник, переведений на роботу на інше підприємство, повністю або частково не використав щорічні основну та додаткові відпустки і не одержав за них грошову компенсацію, то до стажу роботи, що дає право на щорічні основну та додаткові відпустки, зараховується час, за який він не використав ці відпустки за попереднім місцем роботи.

В свою чергу стаття 9 Закону України «Про відпустки» має назву обчислення стажу роботи, що дає право на щорічну відпустку, а отже частина третя цієї статті не надає право власнику в односторонньому порядку приймати рішення щодо заміни передбачених чинним законодавством виплат компенсації за невикористані відпустки на зарахування цих днів до стажу роботи, що дає право на щорічні основну та додаткові відпустки.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 травня 2023 року у справі № 160/4978/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110802957>.

РОЗДІЛ 3. Справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян

ПІДРОЗДІЛ 1. Громадянські та політичні права

1. Про визначену законом форму відмови в задоволенні клопотання про оформлення набуття особою громадянства України

Непідтвердження наявності фактів, з якими Закон України «Про громадянство України» пов'язує набуття особою громадянства України на підставі поданих заявником документів має наслідком прийняття рішення керівником (заступником керівника) територіального органу ДМС про відмову в задоволенні клопотання про оформлення набуття особою громадянства України, про що заявник повідомляється у письмовій формі із зазначенням причин відмови

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 30 січня 2023 року у справі № 640/30588/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108696363>.

2. Про правомірність наявності камер відеоспостереження у виправних установах (не є порушенням права особи на приватне життя)

Право на приватне життя не є абсолютним та у визначених законом випадках може бути обмежене державою. Однак, будь-яке втручання держави має бути виправданим, здійснюватися згідно із чинним законодавством, повинно бути необхідним для захисту інтересів національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб. Встановлення камер є одним із видів вказаних обмежень і передбачене законодавством України, а саме - статтею 103 КВК України, пунктом 1 розділу XXIII Правил №2823/5. Із аналізу приписів КВК України, Порядку № 2025/5 та Правил №2823/5, вбачається, що спірне відеоспостереження здійснюється з метою запобігання втечам та іншим кримінальним правопорушенням, порушенням режиму, встановленого законом, а також для отримання необхідної інформації про поведінку ув'язнених. Вказані правові норми спрямовані на дотримання порядку у виправних установах, що сприяє застосуванню відповідних заходів безпеки - як персоналу установ, так і самих ув'язнених.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 квітня 2023 року у справі № 460/1141/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110215964>.

3. Про отримання згоди батьків як передумову для отримання дитиною віком від 14 до 18 років адміністративної послуги з реєстрації її місця проживання

Положення Цивільного кодексу України, Сімейного кодексу України, а також Закону № 1382-IV наділяють особу, яка досягла 14 років, правом вільно обирати місце проживання, надто коли батьки проживають окремо.

Утім маємо пам'ятати також, що особа у віці від 14 до 18 років (неповнолітня особа) має неповну цивільну дієздатність, а також те, що батьки мають певні зобов'язання щодо виховання і утримання дитини до досягнення нею повноліття. Тому реєстрація місця проживання неповнолітньої особи, як і знання з неї, зважаючи на юридичні наслідки цієї процедури, може передбачати певні умови, яких немає для повнолітніх осіб (як-то за згодою батьків чи одного з них), що втім потрібно трактувати не як обмеження права неповнолітніх вільно обирати місце проживання, а радше як спосіб забезпечення захисту їхніх прав та інтересів, відповідальність за які покладена головню на батьків або інших законних представників дитини.

У вирішенні спору, що виник у зв'язку з відмовою органу реєстрації у реєстрації місця проживання (перебування) неповнолітньої особи, варто пам'ятати, що Закон України «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні» (Закон №1871-IX) не містить вимоги щодо необхідності отримання/надання - у разі реєстрації дитини віком від 14 до 18 років місця свого проживання (перебування) під час особистого відвідування органу реєстрації (у тому числі через центр надання адміністративних послуг) - згоди обох батьків (або інших законних представників) для реєстрації свого місця проживання за адресою житла, в якому задекларований/zareєстрований один з батьків дитини віком від 14 до 18 років

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду 28 червня 2023 року у справі № 420/12209/22 можна ознайомитися за посиланням - <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111853346>.

ПІДРОЗДІЛ 2. Функціонування органів прокуратури, адвокатури, нотаріату та юстиції

1. Про визначення критеріїв «грубого» порушення Правил адвокатської етики

Критерії «грубого» порушення Правил адвокатської етики не визначені на нормативно-правовому рівні, а тому визначення «грубості» дисциплінарного правопорушення, а також обрання суворості дисциплінарного стягнення належить до дискреційних повноважень кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 січня 2023 року у справі № 420/5597/19 можна ознайомитися за посиланням - <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108612325>.

2. Про відсутність у Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури повноважень для повторного розгляду справи в разі скасування попереднього її рішення в судовому порядку

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» пов'язує процесуальну можливість направлення дисциплінарної справи на новий розгляд із рішенням ВКДКА, тобто у разі оскарження рішення КДКА саме до цього органу адвокатського самоврядування. Водночас законодавець не визначив повноважень КДКА здійснювати повторний розгляд справи у разі скасування попереднього її рішення у судовому порядку

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 лютого 2023 року у справі № 160/1150/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109161597>.

3. Про належність членів кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури до суб'єктів декларування

До переліку осіб, які в силу вимог статей 45, 49 Закону України «Про запобігання корупції» (далі Закон - № 1700-VII) відносяться до суб'єктів декларування входять, зокрема інші особи, які входять до складу конкурсних та дисциплінарних комісій, утворених відповідно до Закону України «Про державну службу», Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», інших законів (крім іноземців-нерезидентів, які входять до складу таких комісій) та які не є особами, зазначеними у пункті 1, підпункті «а» пункту 2 частини першої статті 3 Закону № 1700-VII. Обов'язковою умовою для всіх, визначених вказаною нормою осіб, що віднесені до суб'єктів декларування є прирівняння їх до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури є такою, що створена відповідно до статті 50 Закону № 5076-VI та забезпечує допуск до адвокатської професії, а також позбавлення такого права шляхом прийняття рішень про зупинення або припинення права на заняття адвокатською діяльністю. Ключовими ознаками осіб, які для цілей Закону № 1700-VII прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за правилами підпункту «в» пункту 2 частини першої статті 3 цього Закону, є те, що такі особи: 1) входять до складу конкурсних та дисциплінарних комісій; 2) такі комісії утворені відповідно до інших законів; 3) не є особами, зазначеними у пункті 1, підпункті «а» пункту 2 частини 1 статті 3 Закону № 1700-VII. Отже, положення статті 50 Закону № 5076-VI у поєднанні з позицією Верховного Суду щодо правового статусу кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури

дають підстави стверджувати, що члени таких комісій відповідають ознакам, визначеним у підпункті «в» пункту 2 частини першої статті 3 Закону № 1700-VII, оскільки відповідні комісії утворюються відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», тобто відповідно до «інших законів».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 березня 2023 року у справі № 380/9317/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109601242>.

4. Про видалення недостовірних відомостей щодо адвоката з офіційного вебсайту володільцем / розпорядником персональних даних

Для обрання належного і достатнього способу захисту порушених прав позивача (видалення інформації з профайлу на офіційному веб-сайті, яка не відповідає достовірній щодо статусу адвоката) варто проаналізувати приписи статті 17 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» у сув'язі зі статтею 15 Законом України «Про захист персональних даних», в якій врегульовано підстави видалення або знищення персональних даних. З аналізу наведених правових норм висновується, що у разі відображення у персональних даних особи недостовірних відомостей, які впливають, зокрема, на її ділову репутацію така інформація підлягає видаленню володільцем/розпорядником персональних даних на підставі набрання законної сили рішенням суду щодо видалення або знищення персональних даних.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 квітня 2023 року у справі № 640/30119/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110156668>.

5. Про звернення фізичних чи юридичних осіб як підставу для проведення органом контролю перевірки арбітражного керуючого

Саме по собі звернення як фізичних, так і юридичних осіб щодо невиконання або неналежного виконання арбітражним керуючим покладених на нього повноважень є достатньою підставою, за якою органом контролю може бути проведено перевірку такого арбітражного керуючого.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 6 квітня 2023 року у справі № 160/12790/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110064800>.

6. Про можливість встановлення адвокатським самоврядуванням плати за опрацювання внесення та розміщення додаткової інформації у профайлі адвоката (за його бажанням) в базі даних Єдиного реєстру адвокатів України

Рішенням Ради адвокатів України від 22.09.2017 року №191 «Питання організаційного забезпечення ведення Єдиного реєстру адвокатів України» (із змінами) було затверджено щорічну плату (внесок) за опрацювання, внесення та розміщення додаткової інформації у профайлі адвоката (за його бажанням) в базі даних Єдиного реєстру адвокатів України на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України; прийнято відповідачем з метою удосконалення профайлу адвоката в ЄРАУ. Зокрема, адвокатам надано можливість за відповідну плату вносити додаткову інформацію, яка фактично є рекламою адвоката. Внесення такої інформації здійснюється виключно за бажанням адвоката.

Отже, спірне рішення відповідача стосується внесення відомостей до ЄРАУ, які не визначені законом як обов'язкові та внесення яких не є обов'язком адвокатського самоврядування і не забезпечене фінансово за рахунок щорічних внесків адвокатів на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування.

Прийняття рішення такого змісту не суперечить визначеним законом повноваженням відповідача та віднесено до його компетенції.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 червня 2023 року у справі № 640/28126/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111724832>.

ПІДРОЗДІЛ 3. Справи щодо дорожнього руху, транспорту та перевезення пасажирів

1. Про автомобільних перевізників, які повинні мати серед обов'язкових документів ліцензію

В розумінні вимог статті 1 Закону України «Про автомобільний транспорт» автомобільний перевізник – фізична або юридична особа, яка здійснює на комерційній основі чи за власний кошт перевезення пасажирів чи (та) вантажів транспортними засобами. Водночас законодавець виокремлює автомобільних перевізників, які повинні мати серед обов'язкових документів ліцензію, оскільки у статті 39 вказаного Закону міститься таке поняття, як перевезення пасажирів автобусами і легковими автомобілями для власних потреб, і в таких осіб відсутнє зобов'язання мати серед переліку документів ліцензію

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 січня 2023 року у справі № 140/1167/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108611601>.

2. Про необхідність розмежовувати поняття «автомобільний перевізник» та «власник / користувач транспортного засобу» при застосуванні відповідальності за порушення законодавства про автомобільний транспорт

Відповідальність за порушення законодавства про автомобільний транспорт, передбачена абзацом шістнадцятим частини першої статті 60 Закону України «Про автомобільний транспорт» (далі – Закон № 2344-III), застосовується до автомобільних перевізників, а не до власників/користувачів транспортного засобу, яким перевозиться вантаж. Автомобільний перевізник має використовувати транспортний засіб для перевезення вантажу на законних підставах. Проте автомобільним перевізником є той, хто за умовами договору (із замовником) про перевезення вантажу надає відповідну послугу (статті 33, 50 Закону № 2344-III), а не власник/користувач транспортного засобу. Надання цієї послуги може передбачати використання (на законних підставах) транспортного засобу, який належить іншій особі, але ця обставина не змінює правового статусу перевізника в цих правовідносинах, особливо коли йдеться про застосування відповідальності, передбаченої абзацом шістнадцятим частини першої статті 60 Закону № 2344-III. Тому автомобільний перевізник не може визначатися тільки на підставі реєстраційних документів на транспортний засіб (адже такі дані не завжди можуть збігатися).

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 лютого 2023 року у справі № 240/22448/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109138690>.

3. Про відсутність в авіаційній компанії обов'язку щодо сплати державного збору на підставі підзаконного нормативно-правового акта

Обов'язок щодо сплати державного збору до Державного спеціалізованого фонду фінансування загальнодержавних витрат на авіаційну діяльність та участь України у міжнародних авіаційних організаціях не виникає в авіаційній компанії (авіаперевізника), якщо відсутні підстави, визначені виключно законом, а не підзаконним нормативно-правовим актом, в тому числі визнаним незаконним. Відповідно, Державна авіаційна служба України не має повноважень щодо нарахування такого збору в рахунках-фактурах та право щодо стягнення заборгованості з його сплати.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 березня 2023 року у справі № 826/13458/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109476489>.

ПІДРОЗДІЛ 4. Справи, що виникають із відносин публічної служби, зокрема щодо проходження служби

1. Про застосування статті 236 Кодексу законів про працю України в разі затримки виконання рішення про поновлення на роботі

Інститут звернення рішення суду до негайного виконання покликаний забезпечувати швидкий і реальний захист прав працівника. Цей інститут не заперечує можливості скасування в апеляційному порядку рішення, допущеного до негайного виконання, проте на стадії апеляційного оскарження віддає перевагу інтересам працівника. У разі затримки виконання рішення про поновлення на роботі факт подальшого скасування цього рішення в апеляційному порядку не позбавляє особу права на отримання середнього заробітку або різниці в заробітку за час затримки виконання рішення та, відповідно, не звільняє роботодавця від обов'язку здійснити таку виплату

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 лютого 2023 року у справі № 460/16522/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108998087>.

2. Про підставу для зменшення або невиклати премії прокурору

Підставою для зменшення або невиклати премії прокурору є рапорт, погоджений відповідним керівником, у якому викладені обставини, що свідчать про несумлінне виконання службових обов'язків, та/або несвоєчасне та неякісне виконання завдань і доручень керівників органів прокуратури, та/або порушення трудової дисципліни. Недотримання передбаченого Положенням про преміювання працівників органів прокуратури, Національної академії прокуратури України та членів Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, затвердженого наказом Генеральної прокуратури України № 234 від 09.08.2017, механізму зменшення/невиклати премії, у тому числі внаслідок порушення терміну подання рапорту, є достатньою підставою вважати рішення про зменшення/невиклату премії прокурору незаконним

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 6 квітня 2023 року у справі № 320/3164/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110064759>.

ПІДРОЗДІЛ 5. Справи, що виникають з відносин публічної служби, зокрема щодо звільнення з публічної служби

1. Про порядок затвердження результатів виконання завдань державним службовцем, який займає посаду державної служби категорії «Б» або «В»

Остаточне рішення щодо оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, які займають посади державної служби категорій «Б» і «В», приймає суб'єкт призначення, до повноважень якого належить затвердження висновку щодо оцінювання. Поруч із цим, у випадку якщо державному службовцю виставлена негативна оцінка, суб'єкт призначення вивчає матеріали оцінювання і в разі необхідності заслуховує пояснення відповідного державного службовця та/або його безпосереднього керівника і лише після цього вирішує, чи є виставлена негативна оцінка обґрунтованою. Тобто законодавець не покладає на суб'єкта призначення імперативного обов'язку щодо затвердження результатів виконання завдань державним службовцем, який займає посаду державної служби категорії «Б» або «В» - суб'єкт призначення при вирішенні вказаного питання наділений певною свободою розсуду

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 січня 2023 року у справі № 140/318/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108696620>.

2. Про відсутність правових підстав для звільнення особи з військової служби під час воєнного стану через отримання такою особою бронювання

Системний і буквальний способи тлумачення норм статей 23-25 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» дають Суду підстави для висновку про те, що відстрочка від призову на військову службу під час мобілізації та звільнення з військової служби під час мобілізації є різними поняттями і ґрунтуються на положеннях різних інститутів військового права. За колом осіб бронювання стосується тільки військовозобов'язаних і є для них підставою для відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації. Своєю чергою, звільнення з військової служби стосується військовослужбовців, тобто осіб, які проходять військову службу.

Отже, за змістом і метою бронювання військовозобов'язаних осіб не стосується правовідносин, пов'язаних зі звільненням військовослужбовців із військової служби. Тому факт бронювання військовозобов'язаної особи після її призову на військову службу не може розглядатися як поважна причина для її звільнення з військової служби під час воєнного стану на підставі підпункту «г» пункту 2 частини

четвертої статті 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 22 травня 2023 року у справі № 260/1851/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111036099>.

3. Про визначені законодавством випадки переміщення поліцейського по службі за його згодою

Щодо згоди поліцейського на переміщення на рівнозначну посаду слід зазначити, що серед підстав для переміщення поліцейських на рівнозначні посади пункт 2 частини першої статті 65 Закону України «Про національну поліцію» (Закон №580-VIII) безпосередньо виділяє лише одну підставу для такого переміщення, яка враховує побажання поліцейського, а саме переміщення за ініціативою поліцейського.

Згода поліцейського є необхідною також при переміщенні його по службі у зв'язку зі скороченням штатів (частина друга статті 68 Закону №580-VIII).

У всіх інших випадках підставою переміщення визначено певні обставини або рішення певних органів, настання (прийняття) яких не залежать від волі поліцейського, в тому числі переміщення для більш ефективної служби, виходячи з інтересів служби

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 травня 2023 року у справі № 620/3663/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111108567>.

4. Про вимоги до формування дисциплінарної справи

Під час формування дисциплінарною комісією дисциплінарної справи застосування положень пунктів 25 та 27 Порядку здійснення дисциплінарними комісіями з розгляду дисциплінарних справ дисциплінарних проваджень стосовно державних службовців (Порядок № 1039) має здійснюватися у системному зв'язку із положеннями Закону України «Про державну службу» та Порядку фіксації доведення інформації або документів до відома державного службовця шляхом використання засобів телекомунікаційного зв'язку (Порядок № 1042), якими врегламентовано процедуру доведення (вручення) інформації чи документів державному службовцю, суттєве порушення яких матиме наслідком самотійну і достатню підставу для визнання протиправними результатів такого дисциплінарного провадження

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 7 червня 2023 року у справі № 140/16991/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111384709>.

ПІДРОЗДІЛ 6. Забезпечення права особи на звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів

1. Про документ, який підтверджує зняття особи з військового обліку та не є підставою для перетину кордону в умовах воєнного стану

Факт зняття з військового обліку на підставі пп. 6 п. 6 ст. 37 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» («були раніше засуджені до позбавлення волі за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину») не є підставою (у передбачених законом випадках) для виїзду за кордон у період введення на території України воєнного стану. Документами, які посвідчують факт зняття особи з військового обліку, є військовий квиток або тимчасове посвідчення військовозобов'язаного з відповідною відміткою. Водночас військовий квиток з відміткою про зняття з обліку як документ засвідчує виключно питання військового обліку особи і сам по собі він не є достатнім підтверджуючим документом для перетину державного кордону особою в умовах воєнного стану

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 9 березня 2023 року у справі №600/2520/22-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109451196>.

2. Про принципи, якими слід керуватися розпоряднику публічної інформації у процесі її надання

Розпорядник повинен не лише допомогти запитувачу ідентифікувати запитувану інформацію, а й активно співпрацювати з ним, тобто проявити очевидну готовність надати потрібну допомогу (в аспекті порушеного питання). Оскільки розпорядник інформації в спірних правовідносинах зайняв пасивну позицію, такі дії (бездіяльність) слід кваліфікувати як такі, що не відповідають принципам статті 2 КАС України, зокрема, принципам добросовісності (пункт 5 частини другої) і розсудливості (пункт 6 частини другої). Водночас, розпорядник інформації повинен керуватися принципом добросовісності і розсудливості та не застосовувати формалістичний підхід до вирішення питання, а максимально сприяти (на вимогу) запитувачу, наскільки це практично можливо, у доступі до публічної інформації, гарантованої статтею 10-1 Закону України «Про доступ до публічної інформації»

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 березня 2023 року у справі № 380/15492/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109601699>.

3. Про чинники, які впливають на своєчасність розгляду запитів на публічну інформацію в умовах правового режиму воєнного стану

На можливість належного опрацювання запитів і надання запитуваної інформації впливають заходи, передбачені, зокрема, статтею 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», що їх вживають органи державної влади, органи місцевого самоврядування та інші розпорядники публічної інформації в умовах правового режиму воєнного стану, тому своєчасність розгляду запитів на публічну інформацію може залежати від багатьох чинників, зокрема, адресата, якому надісланий запит, режиму його роботи та наявності технічних можливостей опрацювати кореспонденцію (засобів комунікації, інтернету), наближення установи до місць проведення бойових дій, характеру запитуваної інформації тощо

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 травня 2023 року у справі № 380/7189/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110640552>.

ПІДРОЗДІЛ 7. Здійснення публічних закупівель

1. Про взаємозв'язок умови тендерної пропозиції «гарантія має набувати чинності з дня її надання» з датою подання такої пропозиції

Тендерна пропозиція подається в електронному вигляді через електронну систему закупівель шляхом заповнення електронних форм і кожен учасник має право подати тільки одну тендерну пропозицію (частини перша, друга статті 26 Закону України «Про публічні закупівлі»). Забезпечення тендерних пропозицій (на умовах Замовника, зазначених в тендерній документації) подається в складі тендерних пропозицій учасника (через електронну систему закупівель) - якщо його надання є однією з умов тендерної документації - й у зв'язку з поданням цих тендерних пропозицій, тому не може розглядатися безвідносно до останніх. З цих міркувань банківська гарантія не може бути подана (в електронній системі закупівель) окремо (раніше), аніж інші документи та/чи відомості тендерної пропозиції, як і загалом тендерна пропозиція, яку можна подати тільки після накладення на неї (в цілому) електронного підпису. Оскільки, забезпечення тендерних пропозицій (у вигляді гарантії) подається одночасно з тендерною пропозицією, тож умову замовника, що «гарантія має набувати чинності з дня її надання», на яку звертає увагу Держаудитслужба, можна пов'язувати з датою подання тендерної пропозиції (в електронному вигляді) загалом, що можливе після накладення на неї (тендерної пропозиції) електронного підпису (учасника).

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 1 березня 2023 року у справі № 160/21037/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109311681>.

2. Про обов'язок замовника вказати способи підтвердження відповідності предмета закупівлі екологічним характеристикам у разі наявності в тендерній документації умови відповідності товарів, послуг чи робіт таким характеристикам

Зміст норми частини п'ятої указаної статті передбачає право замовника вимагати відповідні підтвердження того, що пропоновані ними товари, послуги чи роботи за своїми екологічними чи іншими характеристиками відповідають вимогам, установленим у тендерній документації. Проте, встановивши екологічні чи інші характеристики предмета закупівлі, законодавець передбачив обов'язок замовника зазначити у тендерній документації способи (докази) підтвердження відповідності предмета закупівлі таким характеристикам

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 квітня 2023 року у справі № 520/15117/2020 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110485625>.

3. Про помилковість зазначення в листі-згоді на обробку персональних даних учасника публічних закупівель «місця реєстрації» учасника замість «місця проживання»

Відповідно до п. 3.1.5 пункту 1 розділу III тендерної документації на вимогу Закону України "Про захист персональних даних" учасник повинен надати в складі пропозиції згоду (лист в довільній формі) на обробку персональних даних (із їх зазначенням) посадової особи учасника, що підписала документи пропозиції (в тому числі збирання, зберігання, поширення). В листі-згоді на обробку персональних даних мають бути зазначені: прізвище, ім'я по-батькові особи, її місце проживання, ідентифікаційний код, паспортні дані (серія, №, ким і коли виданий). Поняття формальних (несуттєвих) помилок було визначено у п.5.3.3 тендерної документації, проте під час розгляду тендерної пропозиції переможця замовником не було встановлено таких помилок.

Зазначення учасником місця реєстрації, а не місця проживання не може вважатися формальною помилкою, оскільки це не є технічною помилкою чи опискою, що пов'язана з оформленням тендерної пропозиції, а є помилкою, яка впливає на зміст пропозиції у зв'язку з чим правильним є висновок про те, що наданий у складі тендерної пропозиції переможця

лист-згода на обробку персональних даних ОСОБА_1, не відповідає умовам підпункту 3.1.5 пункту 1 розділу III тендерної документації замовника

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 4 травня 2023 року у справі № 240/6243/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110640873>.

ПІДРОЗДІЛ 8. Громадський порядок і безпека, національна безпека та оборона України

1. Про наявність дискримінаційних ознак у нормах Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо священнослужителів інших конфесій

Священнослужителям надається відстрочка від призову на строкову військову службу. У значенні Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» (Закон №2232-XII) священнослужителем є особа, яка закінчила заклад вищої або середньої духовної освіти і займає посаду в релігійній організації, що діє на основі статуту (положення), зареєстрованого у встановленому порядку. Проте цей Закон не враховує особливостей інших конфесій, зокрема священнослужителів Релігійної організації «Релігійний Центр Свідків Єгови в Україні». (За канонічними настановами та правилами всесвітньої конфесії Свідків Єгови, набуття особою духовного сану священнослужителя - служителя (диякону) збору - не відбувається внаслідок навчання у будь-якому навчальному закладі та отримання відповідного диплому, а враховуючи відповідність особи вимогам, установленим у Біблії для священнослужителів).

В аспекті наведеного, на думку Суду, держава, надаючи окремі категорії осіб певне право, не може не враховувати особливостей деяких груп осіб з цієї категорії. Наприклад, якщо держава надає право на відстрочку від призову на строкову військову службу священнослужителям, то вона повинна встановлювати норми, які враховують їхню своєрідність. Це складає зміст принципу рівності перед законом, який передбачає, що органи публічної влади повинні однаково застосовувати законодавчі норми до всіх осіб без будь-якої дискримінації.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 травня 2023 року у справі № 1140/3182/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110826956>.

ПІДРОЗДІЛ 9. Спори у сфері державного регулювання цін і тарифів

1. Про зміни в правовому регулюванні встановлення «зеленого» тарифу для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії

Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» від 21.07.2020 № 810-IX внесені зміни до Закону № 555 доповнивши його статтю 9-4, якою передбачені особливості встановлення «зеленого» тарифу для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії у період з 01.08.2020, а також запроваджені понижуючі коефіцієнти до «зелених» тарифів.

Так, відповідно до цих змін для суб'єктів господарювання у період з 01.08.2020 «зелений» тариф встановлюється НКРЕКП за правилами, визначеними статтю 9-1 Закону № 555, з урахуванням понижуючих коефіцієнтів, визначених цією статтею, або на рівні граничного (максимального) «зеленого» тарифу.

Таким чином, з 01.08.2020 статтю 9-4 Закону № 555 передбачені особливості встановлення «зеленого» тарифу для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії. При цьому, дія зазначеної статті поширюється на суб'єктів господарювання, які відповідно до статті 9-1 Закону № 555 виробляють або мають намір виробляти електричну енергію з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні-, та малі гідроелектростанції) на об'єктах електроенергетики або чергах їх будівництва (пускових комплексах).

Тому, з 01.08.2020 «зелений» тариф встановлюється НКРЕКП за правилами, визначеними статтю 9-1 цього Закону, з урахуванням понижуючих коефіцієнтів, визначених цією статтею, або на рівні граничного (максимального) «зеленого» тарифу

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 23 червня 2023 року у справі № 120/8282/20-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111753202>.

РОЗДІЛ 4. Процесуальні питання

ПІДРОЗДІЛ 1. Судові витрати

1. Про відсутність обов'язку сплати судового збору за звернення до суду із заявою про роз'яснення судового рішення

Приписами статті 4 Закону України «Про судовий збір» не передбачено ставки судового збору за звернення до адміністративного суду із заявою про роз'яснення судового рішення

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 січня 2023 року у справі № 240/17372/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108515763>.

ПІДРОЗДІЛ 2. Апеляційне оскарження судових рішень

1. Про можливість апеляційного оскарження ухвали про відмову в задоволенні заяви, поданої на підставі статті 383 КАС України

Ухвала суду першої інстанції про відмову в задоволенні заяви, поданої особоюпозивачем, на користь якої ухвалено рішення суду, на підставі статті 383 КАС України про визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності, вчинених суб'єктом владних повноважень – відповідачем на виконання рішення суду, або порушення прав позивача, підтверджених таким рішенням суду, може бути оскаржена в апеляційному порядку

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 березня 2023 року у справі № 440/2582/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109503872>.

2. Про можливість оскарження в апеляційному порядку ухвали суду про відмову в задоволенні заяви про накладення штрафу

Ухвала суду про відмову в задоволенні заяви про накладення штрафу може бути оскаржена в апеляційному порядку, оскільки вона прийнята з питань судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративних справах, постановлених судом відповідно до статті 382 Кодексу адміністративного судочинства України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 січня 2023 року у справі № 760/9306/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108321743>.

3. Про право заступника керівника обласної прокуратури подавати апеляційну скаргу на судові рішення

Заступник керівника обласної прокуратури, забезпечуючи представництво інтересів держави, наділений правом подавати апеляційну скаргу на судові рішення як прокурор, який брав участь у судовому розгляді, або як прокурор вищого рівня незалежно від участі в розгляді справи

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 13 червня 2023 року у справі № 580/8729/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111536587>.

ПІДРОЗДІЛ 3. Відмова позивача від позову. Примирення сторін

1. Про примирення учасників судового процесу у справі, предметом якої є застосування заходів реагування у сфері державного нагляду (контролю)

З огляду на те, що метою обраного заходу реагування державного нагляду (контролю) є усунення відповідачем порушень у сфері техногенної, пожежної безпеки та цивільного захисту, умови примирення можуть вплинути на права та інтереси інших осіб, на їх безпеку життя і здоров'я. Тому висновок суду про можливість задоволення заяви про примирення є помилковим, оскільки наявні підстави для невизнання умов примирення відповідно до приписів частини 6 статті 190 КАС України

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 15 лютого 2023 року у справі № 420/6770/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108998065>.

ПІДРОЗДІЛ 4. Оскарження частини рішення суб'єкта владних повноважень

1. Про підстави визнання протиправним рішення або частини рішення суб'єкта владних повноважень

Наслідком установлення невідповідності частини рішення суб'єкта владних повноважень вимогам чинного законодавства є визнання акта частково протиправним, якщо цю частину може бути ідентифіковано та без неї оскаржуваний акт в іншій частині / частинах не втрачає свою цілісність, значення. Рішення, у якому недійсну частину не можна виокремити, ідентифікувати, є недійсним у цілому.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 28 березня 2023 року у справі № 260/433/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109943696>.

ПІДРОЗДІЛ 5. Забезпечення позову

1. Про забезпечення позову у спрах щодо анулювання ліцензії на виробництво тютюнових виробів

У разі невжиття ініційованих заходів забезпечення позову, анулювання ліцензії на виробництво тютюнових виробів позбавляє платника права на подальше здійснення такої діяльності та може призвести до ухвалення судом рішення по суті спору до розриву відповідних господарських зв'язків, вивільнення працівників, що матиме наслідком утруднення або неможливість відновлення господарської діяльності взагалі, в разі ухвалення позитивного рішення суду.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 11 січня 2023 року у справі № 640/10679/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108346892>.

2. Про забезпечення позову з метою підтримання надійного функціонування виробничих потужностей та збереження суб'єктів економічної системи

Період дії режиму воєнного стану та руйнування економіки України в нинішніх складних для країни умовах вимагають безперервного виробництва матеріальних активів та насичення коштами фінансової системи країни, тому особливого значення набуває підтримання надійного функціонування виробничих потужностей та збереження суб'єктів економічної системи.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 27 квітня 2023 року у справі № 140/8127/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110502515>.

ПІДРОЗДІЛ 6. Інше

1. Про підстави визнання дій сторін справи зловживаннями процесуальними правами

Перелік дій, які підпадають під ознаки зловживання процесуальними правами, закріплений нормою частини 2 статті 45 КАС України, проте, за будь-яких умов, визнання певних дій зловживанням процесуальними правами здійснює виключно суд, керуючись власним розсудом та виходячи з конкретних обставин справи

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 20 квітня 2023 року у справі № 160/4787/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110352414>.

2. Про належний спосіб надсилання копії судового рішення з обмеженим доступом стороні у справі, яка має зареєстрований електронний кабінет

Судове рішення, що ухвалюється у закритому судовому засіданні та містить інформацію з обмеженим доступом, зокрема банківську таємницю, відповідно до пункту 124 Перехідних положень Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи від 17 серпня 2021 року №1845/0/15/21, не підлягає обробці в ЄСІТС та не доставляється через неї в «Електронний кабінет» сторони справи у формі, яка б за змістом відповідає оригіналу судового рішення, що міститься у матеріалах справи. У такому випадку належним способом вручення учасникам справи копії судового рішення є надсилання такого рішення в паперовій формі рекомендованим листом із повідомленням про вручення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 червня 2023 року у справі № 520/986/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111663065>.

Огляд судової практики Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду (актуальна практика). Рішення, внесені до ЄДРСР, за перше півріччя 2023 року / Упоряд.: відділ аналітичної та правової роботи Касаційного адміністративного суду управління аналітичної допомоги касаційним судам та Великій Палаті Верховного Суду департаменту аналітичної та правової роботи (І) департаменту аналітичної та правової роботи Апарату Верховного Суду; відділ забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів секретаріату Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду. Київ, 2023. – 66 с.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн:

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua